

Lisää ja enemmän!

Perheiden kokemuksia avoimesta
varhaiskasvatustoiminnasta Limingassa

Outi Leinonen

opinnäytetyö
marraskuu 2015

Sosiaalialan koulutusohjelma, ylempi AMK
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala

JYVÄSKYLÄN AMMATTIKORKEAKOULU
JAMK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Tekijä(t) Leinonen, Outi	Julkaisun laji Opinnäytetyö	Päivämäärä 9.11.2015
	Sivumäärä 74	Julkaisun kieli Suomi
		Verkojulkaisulupa myönnetty: x
Työn nimi Lisää ja enemmän! Perheiden kokemuksia avoimesta varhaiskasvatustoiminnasta Limingassa		
Koulutusohjelma Sosiaalialan koulutusohjelma, YAMK		
Työn ohjaaja(t) Timo Hintikka, Johanna Moilanen		
Toimeksiantaja(t) Limingan kunta		
Tiivistelmä <p>Opinnäytetyön tavoitteena oli kartoittaa, minkälaisia kokemuksia asiakasperheillä on avoimen varhaiskasvatustoiminnan perheryhmistä ja lasten ryhmistä Limingan kunnassa. Tarkoituksena oli myös tutkia, minkälaisia kehittämisehdotuksia perheillä on toiminnalle. Limingan kunta sai tutkimuksen avulla tietoa siitä, onko avoimen varhaiskasvatustoiminnan järjestäminen vastannut sille asetettuihin tavoitteisiin.</p> <p>Tutkimuksen aineisto koottiin lomakekyselyllä kaikilta avoimia varhaiskasvatustaluuksia käyttäneiltä perheiltä. Aineisto analysoitiin sekä määrällisiä menetelmiä käyttäen että luokittelemalla ja teemoittelemalla.</p> <p>Opinnäytetyön tulosten mukaan avoin varhaiskasvatustoiminta on vastannut hyvin sille asetettuihin tavoitteisiin. Vanhemmat arvostavat kovasti omia ja lastensa sosiaalisia suhteita ja ne ovatkin suurin yksittäinen syy avoimeen varhaiskasvatustoimintaan osallistumiselle Limingassa. Vertaisryhmä koetaan tärkeäksi sekä perheryhmässä että lasten leikkitoiminnan ryhmässä. Tutkimustulosten mukaan ryhmässä toimimisen taidot ja kaveritaidot ovat niitä asioita, joiden oppimisen vuoksi liminkalaiset vanhemmat haluavat lastensa osallistuvan avoimeen varhaiskasvatustoimintaan ja näihin taitoihin liittyviin toimintoihin oltiin hyvin tyytyväisiä.</p> <p>Vastaajat olivat tyytyväisiä toimintaan tällaisenaan. Avointa varhaiskasvatustoimintaa toivottiin kuitenkin lisää. Vanhemmat toivovat myös kasvatustaluuksien lastentarhanopettajan kanssa sekä kasvatustaluuksien luentoja.</p>		
Avainsanat (asiasanat) Avoin varhaiskasvatus, kasvatustaluuksien yhteistyö, lasten vertaisryhmät		
Muut tiedot		

Author(s) Leinonen, Outi	Type of publication Master's thesis	Date 9.11.2015
		Language of publication: Finnish
	Number of pages 74	Permission for web publication: x
Title of publication We need more of this! Families' experiences of open early childhood education activities in Liminka		
Degree programme Master's Degree Programme in Social Services		
Tutor(s) Timo Hintikka, Johanna Moilanen		
Assigned by Municipality of Liminka		
Abstract <p>The aim of the thesis was to identify what kind of experiences families had of open early childhood education activities for both family groups and children's groups in the municipality of Liminka. The aim was also to examine what kind of development proposals the families had for the service. With the help of the study the municipality of Liminka received information on how the open early childhood education activities had reached the goals set for them.</p> <p>The research data was collected by using a questionnaire addressed to all the families that had used the open early childhood education services. The data was analysed by using quantitative methods as well as classification and themes.</p> <p>According to the results of the thesis, the open early childhood education services had reached the set targets quite well. The parents highly appreciated their own and their children's social relationships, and this was the biggest single reason for participating in the open early childhood education activities in Liminka. A peer group was considered important both in family groups and in the children's play groups. According to the results, it was because of learning group work and friendship skills that the parents wanted their children to participate in the open early childhood education activities. Moreover, the parents were satisfied with the activities related to these skills.</p> <p>The respondents were satisfied with the services as they were. However, they also wanted more open early childhood education services. The parents also wanted educational discussions with the kindergarten teachers as well as educational lectures.</p>		
Keywords/tags (subjects) Open early childhood education, educational partnership, children's peer groups		
Miscellaneous		

Sisällys

1 Johdanto	5
2 Avoin varhaiskasvatus	8
2.1 Varhaiskasvatus	9
2.2 Avoimen varhaiskasvatuksen historiaa	12
2.3 Avoimen varhaiskasvatukset muodot	13
2.4 Limingan kunnan avoin varhaiskasvatus	14
3 Kasvatuskumppanuus	17
3.1 Kasvatuskumppanuus varhaiskasvatuksessa	17
3.2 Vanhempien sosiaaliset suhteet ja kasvatuskumppanuus	21
4 Lasten vertaisryhmät	23
4.1 Sosiaaliset taidot lasten vertaisryhmissä	25
4.2 Lasten osallisuus	28
5 Tutkimuksen toteuttaminen	30
5.1 Tutkimuksen tavoitteet ja tutkimusongelmat	31
5.2 Aineistonkeruumenetelmä	32
5.3 Analyysimenetelmät	33
5.4 Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys	36
6 Tutkimuksen tulokset	39
6.1 Taustatiedot	39
6.2 Perheryhmät	42
6.2.1 <i>Rytmitystä arkipäiviin</i>	42
6.2.2 <i>Juttukavereiden tarve</i>	45
6.2.3 <i>Uutta aktiviteettia</i>	47
6.3 Lasten leikkitoiminnan ryhmät	49
6.3.1 <i>Sosiaalista toimintaa</i>	49

6.3.2 <i>Osaavat arvioida</i>	53
6.3.3 <i>Kohokohta viikolla</i>	54
6.4 Kehitysehdotukset	56
6.4.1 <i>Kevyt vaihtoehto</i>	56
6.4.2 <i>Vierailijoita tai tietoiskuja</i>	59
7 Pohdinta	61
Liitteet	70
Liite 1. Saatekirje.....	70
Liite 2. Kysely perheryhmään osallistuneille	71
Liite 3. Kysely leikkitoimintaan osallistuneiden vanhemmille	73

Kuvaluettelo

Kuva 1 Osallisuuden asteet THL:n mukaan	29
Kuva 2 Luokittelun eteneminen	35

Taulukkoluetelo

Taulukko 1 Vastajat sukupuolen ja iän mukaan	40
Taulukko 2 Limingan palveluiden käyttö.....	40
Taulukko 3 Muiden palveluiden käyttö.....	41
Taulukko 4 Tiedotus	42
Taulukko 5 Perheryhmätoiminnassa tärkeää.....	45
Taulukko 6 Perheryhmän kasvatuskumppanuus	47
Taulukko 7 Perheryhmän toiminnan osa-alueiden mieluisuus.....	49
Taulukko 8 Lasten leikkitoiminnassa tärkeää.....	50
Taulukko 9 Päiväkotiin meno, jos leikkitoimintaa ei olisi ollut	52
Taulukko 10 Leikkitoiminnan kasvatuskumppanuus	54
Taulukko 11 Leikkitoiminnan ryhmien toiminnan toteutuminen	55
Taulukko 12 Perheryhmän jatkumisen tärkeys.....	57
Taulukko 13 Lasten leikkitoiminnan jatkumisen tärkeys	57
Taulukko 14 Jatkumisen tärkeys	58

1 Johdanto

Palstatilaa eri medioissa kesän 2015 aikana täytti keskustelu varhaiskasvatuksesta. Toukokuussa 2015 uusi hallitus julkisti ajatuksensa kasvattaa varhaiskasvatuksen ryhmäkokoja vain muutama viikko sen jälkeen, kun uusi varhaiskasvatustilaki oli mahdollistanut ryhmäkoon säilymisen kohtuullisena. Uusi hallitus kaavaili tuolloin myös rajaavansa subjektiivista varhaiskasvatusoikeutta. Subjektiivisen varhaiskasvatusoikeuden mukaan jokaisella lapsella on oikeus varhaiskasvatukseen. 10.6.2015 järjestettiin ympäri Suomea mielenosoituksia, joissa tuhannet ihmiset osoittivat mieltään näitä säästöjä vastaan puolustaen lasten oikeutta laadukkaaseen varhaiskasvatukseen.

28.8.2015 Opetus- ja kulttuuriministeriö julkaisi tiedotteen, jossa kerrotaan varhaiskasvatusoikeuden rajoittamisesta ja ryhmäkokojen kasvattamisesta. Koko kesän ajan käynnissä olleella keskustelulla ei ole saavutettu toivottua tulosta. Subjektiivista varhaiskasvatusoikeutta rajataan siten, että lapsella, jonka vanhemmat eivät ole kokopäiväisesti töissä tai opiskelemissa, olisi jatkossa oikeus varhaiskasvatukseen vain 20 tuntia viikossa. Lisäksi jokaista kasvatusvastuullista työntekijää kohden yli kolmevuotiaita lapsia saisi olla paikalla kahdeksan aiemman seitsemän sijaan. Tämä kasvattaisi ryhmäkoon 21 lapsesta 24 lapseen. Hallituksen esitys on lausuntokierroksella ja mikäli esitys hyväksytään, päivähoitoasetusta muutetaan syksyn 2015 aikana. (Varhaiskasvatuksen muutoksissa huomioidaan perheiden tarpeet 2015.)

Avoin varhaiskasvatustoiminta on viime vuosina lisääntynyt. Kunnat seurakunnat ja järjestöt ovat lisänneet avoimen varhaiskasvatustoiminnan tarjontaa. Mikäli hallituksen kaavailut subjektiivisen varhaiskasvatustoiminnan supistamisesta toteutuvat, voidaan olettaa, että avoin varhaiskasvatustoiminta kasvattaa edelleen osallistujamäärään osa-aikaisessa hoidossa olevien lasten siirtyessä avoimen varhaiskasvatustoiminnan asiakkaiksi.

Avointa varhaiskasvatustoimintaa on Suomessa järjestetty jo viitisen kymmentä vuotta. Ennen 2000-lukua siitä käytettiin leikkitoiminta-nimitystä nykyisen avoimen varhaiskasvatustoiminnan sijaan. Avoimen varhaiskasvatustoiminnan tavoitteena on ollut kasvatusneuvojen antaminen ja eristäytyneisyyden vähentäminen. Tärkeää on ollut myös vanhempien aktivoiminen ja kasvatuskumppanuuden luominen vanhempien ja ammattikasvattajien välille. (Alila & Portell 2008, 12, 17.)

Avoin varhaiskasvatustoiminta on tavoitteellista toimintaa, joka on suunnattu kotihoidossa oleville lapsille sekä heidän vanhemmilleen. Sitä järjestävät kunnat, seurakunnat sekä kolmannen sektorin toimijat, kuten esimerkiksi Mannerheimin lastensuojeluliitto. Avointen varhaiskasvatustalvelujen tavoitteena on järjestäjästä riippumatta tarjota asiakkaille sosiaalisia kontakteja, kasvatuksellista tukea sekä monipuolista toimintaa. Palvelun tarkoituksena on lisätä perheiden hyvinvointia. (Alila & Portell 2008, 14.) Avoimella varhaiskasvatuksella on oma roolinsa myös kasvatuspulmien ennaltaehkäisyssä.

Limingan kunta päätti avoimen varhaiskasvatustoiminnan kokeilun aloittamisesta keväällä 2014. Sivistyslautakunnalle antamassaan esityksessä 1.4.2014 kunnan varhaiskasvatusjohtaja kertoi avoimen varhaiskasvatustoiminnan tarjoavan lapsille toimintaa, johon sisältyy oppimista ja leikkiä. Avoin varhaiskasvatusryhmä toimii varhaiskasvatusjohtajan mukaan myös vertaisryhmäpaikkana ja mahdollistaa kotona olevien lasten sosiaalisten taitojen kehittymisen sekä ryhmätoimintataitojen kehittymisen. (Limingan sivistyslautakunnan pöytäkirja 1.4.2014.) Tämän tutkimuksen tavoitteena oli kartoittaa, minkälaisia kokemuksia asiakasperheillä on avoimen varhaiskasvatustoiminnan perheryhmästä ja lasten ryhmistä Limingan kunnassa. Tarkoituksena oli myös tutkia, minkälaisia kehittämisehdotuksia perheillä on toiminnalle. Samalla ryhmien työntekijät saivat palautteen työnsä onnistumisesta ja mahdollisista kehittämistarpeista. Palaute saatiin vanhemmilta kyselyn avulla. Rajasin tutkimukseni koskemaan vain Limingan kunnan avointa varhaiskasvatustoimintaa ja sen asiakkaina toimintakaudella 2014-2015 olleita perheitä.

Toivon tutkimuksen antavan aineksia kehittää Limingan kunnan avointa varhaiskasvatustoimintaa vastaamaan enemmän perheiden tarpeisiin sekä työkaluja oman työn kehittämiseksi. Lisäksi Limingan kunta sai tutkimuksen avulla tietoa siitä, onko avoimen varhaiskasvatustoiminnan järjestäminen vastannut sille asetettuihin tavoitteisiin. Kokeilun tavoitteena oli myös nähdä vapauttaako avoin varhaiskasvatustoiminta päivähoitopaikkoja työssäkäyvien ja opiskelevien vanhempien lapsille. (Limingan sivistyslautakunnan pöytäkirja 1.4.2014.)

Työskentelen vastaavana lastentarhaopettajana Vanamon päiväkodissa Limingassa ja osa työstäni on näiden avoimen varhaiskasvatusryhmien ohjaajana toimiminen. Kokeilu päättyi toukokuussa 2015 ja tutkimukseni antoi työkaluja kunnan päättäjille heidän päättäessään toiminnan jatkamisesta.

2 Avoin varhaiskasvatus

Avoin varhaiskasvatus on osa varhaiskasvatuksen kokonaisuutta. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen jaottelun mukaan varhaiskasvatuspalveluilla tarkoitetaan päivähoitoa, esiopetusta, koululaisten aamu- ja iltapäivätoimintaa ja avoimia varhaiskasvatuspalveluita (Varhaiskasvatus 2015). Avoin varhaiskasvatus on monimuotoista palvelua lapsiperheille. Varhaiskasvatuslaki ohjaa myös avointa varhaiskasvatustoimintaa. Avointa varhaiskasvatusta koskevat siten samat tavoitteet ja periaatteet kuin muutenkin varhaiskasvatusta.

Avoin varhaiskasvatustoiminta on maailmassa sikäli poikkeuksellinen toimintamuoto, että sitä ei juurikaan ole Suomen ulkopuolella. Useissa maissa koulu aloitetaan paljon Suomea varhaisemmassa vaiheessa, joten tarvetta tämän kaltaiselle toiminnalle ei ole. Englannissa pre school-toiminta on saanut alkunsa vanhempien järjestämästä leikkitoiminnasta. Toisen maailmansodan jälkeen Englannissa oli pulaa päivähoitopaikoista ja samaan aikaan vanhempien kiinnostus lasten hyvinvointia ja kehitystä kohtaan kasvoi. (Kwon 2002.) Vanhemmat alkoivatkin itse järjestää lapsilleen leikkiryhmiä. Vanhempien järjestämä leikkiryhmätoiminta jatkui Englannissa 1970-luvulle saakka. Tämän jälkeen toiminta siirtyi kuntien järjestettäväksi. Vanhempien rooli leikkiryhmien toiminnassa oli silti suuri. 1990-luvulla leikkiryhmät muuttivat nimensä pre schooliksi. (Playgroup movement.)

Ruotsissa avoin varhaiskasvatustoiminta alkoi leikkineuvontana 1970-luvulla. Leikkineuvonnan tarkoituksena oli yhdessä päiväkotien kanssa jakaa tietoa hyvinvointiin ja leikkiin liittyvistä asioista perheille, joiden lapset eivät olleet esikoulussa. Leikkitoiminta laajeni Ruotsissa 1990-luvulla valtiopäivien vuonna 1984 tekemän periaatepäätöksen jälkeen koskemaan kaikkia yli 1,5-vuotiaita lapsia, jotka eivät olleet päivähoidossa. Kuten Suomessa, avoin päiväkotitoiminta on Ruotsissa osa kuntien varhais-

kasvatusta. Sen tarkoituksena on tukea vanhempia. Ruotsissa avoimessa päiväkodissa käydään yhdessä vanhemman tai huoltajan kanssa. 1990 – luvulla avoimen päiväkotitoiminnan nimi muuttui Ruotsissa perhekeskustoiminnaksi. (Öppen förskolans utveckling, 2005, 17.)

Pohjoismaisessa vertailussa varhaiskasvatukseen Suomessa osallistuu huomattavasti vähemmän lapsia kuin muissa Pohjoismaissa. Tämä selittyy suurelta osin Suomen kotihoidon tuki -järjestelmällä, joka kannustaa vanhempia hoitamaan lapset kotona. Myös OECD:n varhaiskasvatuksen laatuhankkeen maaraportti kiinnittää huomiota Suomen alhaisiin varhaiskasvatuksen osallistumislukuihin. (Alila, Eskelinen, Estola, Kahiluoto, Kinos, Pekuri, Polvinen, Laaksonen ja Lamberg 2014, 48, 55.) Avoin varhaiskasvatustoiminta on tarkoitettu nimenomaan kotihoidossa oleville lapsille.

2.1 Varhaiskasvatus

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos määrittelee varhaiskasvatuksen pienten lasten elinympäristöissä tapahtuvaksi kasvatukselliseksi vuorovaikutukseksi. Tämän vuorovaikutuksen tavoitteena on lasten tasapainoisen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukeminen (Varhaiskasvatus 2015). Varhaiskasvatus on suunnitelmallista ja tavoitteellista vuorovaikutusta, jossa lapsen omaehtoinen leikki on tärkeää. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 11.) Varhaiskasvatuslain (8.5.2015/580) mukaan varhaiskasvatuksen tavoitteita ovat taulukossa 1 esitetyt asiat.

Taulukko 1 Varhaiskasvatuksen tavoitteet lain mukaan

1)	<i>edistää jokaisen lapsen iän ja kehityksen mukaista kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä, terveyttä ja hyvinvointia</i>
2)	<i>tukea lapsen oppimisen edellytyksiä ja edistää elinikäistä oppimista ja koulutuksellisen tasa-arvon toteuttamista</i>
3)	<i>toteuttaa lapsen leikkiin, liikkumiseen, taiteisiin ja kulttuuriperintöön perustuvaa monipuolista pedagogista toimintaa ja mahdollistaa myönteiset oppimiskokemukset</i>

4)	<i>varmistaa kehittävä, oppimista edistävä, terveellinen ja turvallinen varhaiskasvatustyöympäristö</i>
5)	<i>turvata lasta kunnioittava toimintatapa ja mahdollisimman pysyvät vuorovaikutussuhteet lasten ja varhaiskasvatushenkilöstön välillä</i>
6)	<i>antaa kaikille lapsille yhdenvertaiset mahdollisuudet varhaiskasvatukseen, edistää sukupuolten tasa-arvoa sekä antaa valmiuksia ymmärtää ja kunnioittaa yleistä kulttuuriperinnettä sekä kunkin kielellistä, kulttuurista, uskonnollista ja katsomuksellista taustaa</i>
7)	<i>tunnistaa lapsen yksilöllisen tuen tarve ja järjestää tarkoituksenmukaista tukea varhaiskasvatuksessa tarpeen ilmettyä tarvittaessa monialaisessa yhteistyössä;</i>
8)	<i>kehittää lapsen yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja, edistää lapsen toimimista vertaisryhmässä sekä ohjata eettisesti vastuulliseen ja kestävään toimintaan, toisten ihmisten kunnioittamiseen ja yhteiskunnan jäsenyyteen;</i>
9)	<i>varmistaa lapsen mahdollisuus osallistua ja saada vaikuttaa itseään koskeviin asioihin;</i>
10)	<i>toimia yhdessä lapsen sekä lapsen vanhemman tai muun huoltajan kanssa lapsen tasa-arvoisen kehityksen ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin parhaaksi sekä tukea lapsen vanhempaa tai muuta huoltajaa kasvatustyössä.</i>

2 a § (8.5.2015/580)

Varhaiskasvatus koostuu hoidosta, kasvatuksesta ja opetuksesta. Näiden merkitys vaihtelee sekä lapsen iän että tilanteen mukaan. Pienellä lapsella suuri osa kasvattajan ja lapsen vuorovaikutuksesta tapahtuu erilaisissa hoitotilanteissa, jotka ovat myös kasvatus- ja opetustilanteita. Lapsen kasvaessa perushoitotilanteet vähenevät ja oppiminen tapahtuu enemmän leikin ja erilaisten vuorovaikutustilanteiden kautta. Hoidon, kasvatuksen ja opetuksen kokonaisuus mahdollistaa lapsen myönteisen kehityksen sekä edistää lapsen vuorovaikutustaitojen ja ajattelun kehitystä. (Varhaiskasvatuksen suunnitelman perusteet 2005, 16.)

Päivähoito

Päivähoito on varhaiskasvatustilanne, jota järjestetään useimmiten päiväkotitai perhepäivähoitona. Päivähoitoa voidaan järjestää myös lapsen kotona. Päivähoitoa järjestävät sekä kunnat että yksityiset toimijat. Lasten päivähoidossa yhdistyvät vanhempien oikeus lapsen hoitopaikkaan ja lapsen oikeus varhaiskasvatukseen. (Varhaiskasvatus 2015.)

Päivähoito on hoitoa, kasvatusta ja opetusta. Näiden tarkoitus on tukea lapsen tasa-painoista kasvua, kehitystä ja oppimista. Päivähoidossa huomioidaan lapsen yksilölliset taustat, kuten kieli ja kulttuuri sekä uskonnollinen vakaumus. Päivähoitoon vanhempien toiveiden mukaisesti joko kokopäiväistä (korkeintaan 10 h/päivä) tai osapäiväistä (korkeintaan 5 h/päivä). (Päivähoito on osa varhaiskasvatusta 2015.)

Esiopetus

Esiopetus on suunnitelmallista kasvatus ja opetustyötä, johon lapset voivat osallistua maksutta vuotta ennen oppivelvollisuuden alkamista. Esiopetusta järjestetään kouluissa ja päiväkodeissa. (Varhaiskasvatus 2015.) Perusopetuslain (26 a §) mukaan jokaisen lapsen on osallistuttava ennen oppivelvollisuuden alkamista vuoden kestävään esiopetuksen tai muuhun esiopetuksen tavoitteet saavuttamaan toimintaan. Esiopetusta ohjaavat Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet (2014) ja sen mukaan laaditut paikalliset opetussuunnitelmat.

Esiopetus on leikinomaista toimintaa, joka lähtee liikkeelle lapsen omasta kehitystasosta. Lapsi oppii leikin kautta, sillä leikki lisää lapsen valmiuksia oppia uusia asioita. Esiopetuksen tavoitteena onkin kehittää lapsen oppimaan oppimisen taitoja ja vahvistaa hänen positiivista minäkuvaansa. Esiopetuksessa ei ole oppiaineita vaan eri sisältöalueet. Sisältöalueita ovat kieli ja vuorovaikutus, matematiikka, ympäristö- ja luonnontieto, terveys, etiikka ja katsomus, fyysinen ja motorinen kehitys sekä taide ja kulttuuri. (Esiopetuksen toteuttaminen 2015.)

Esiopetuksen oppimisympäristö ohjaa lapsen uteliaisuutta ja oppimismotivaatiota. Ympäristön on tuettava lapsen kasvua ja oppimista monipuolisesti. Esiopetuksen oppimisympäristö tarjoaa lapselle mahdollisuuksia leikkiin, muuhun toimintaan sekä rauhoittumiseen. Keskeistä esiopetuksessa on opettajan ja lapsen välinen vuorovaikutus sekä oppimistehtävät. Esiopetusta arvioidaan jatkuvasti opettajan ja lapsen

vuorovaikutuksessa sekä vanhempien kanssa käytävissä keskusteluissa. Yhteistyö kodin kanssa onkin esiopetuksessa tärkeää lapsen viihtymisen, kasvun ja oppimisen vuoksi. (Esiopetuksen toteuttaminen 2015.)

Varhaiserityiskasvatus

Varhaiserityiskasvatuksessa lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen menetelmät integroidaan lapsen yksilöllisiin tarpeisiin. Varhaiserityiskasvatuksessa huomioidaan myös erityispedagogiikan eettiset lähtökohdat kuten hyväksyminen, arvostus ja loukkauttamattomuus. Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden (2010) mukaan puhutaan tuen portaista. Lapselle tarjotaan tehostettua tai erityistä tukea riippuen hänen tuen tarpeestaan. Tehostetusta tuesta puhutaan, kun lapsi saa säännöllistä tukea tai useita eri tukimuotoja samanaikaisesti. Kun lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen edellytykset ovat heikentyneet esimerkiksi sairauden tai kasvuympäristön riskitekijöiden vuoksi, puhutaan erityisestä tuesta. (Alijoki & Pihlaja 2011, 264.)

2.2 Avoimen varhaiskasvatuksen historiaa

Leikkitoimintaa on Suomessa järjestetty jo toista sataa vuotta. Leikkipuistotoiminta aloitettiin 1900-luvun alussa kesätoimintana. Tällöin tarkoituksena oli taistella tuberkuloosia vastaan sekä ulkoilla riittävästi ja turvallisesti. 1950-luvulla leikkipuistotoiminta muuttui ympärivuotiseksi. 1940-luvulla käynnistyi myös yksityinen puistotäti-toiminta. Sen tarkoituksena oli auttaa lastenhoidossa pienten lasten äitejä. (Alila & Portell 2008, 15.)

Lasten kerhotoiminnalla on useita nimiä, kuten leikkikerho, leikkikoulu ja kerhotoiminta. Kerhotoimintaa on ollut olemassa Suomessa jo 1900-luvun alusta saakka. Kerhojen tavoitteena oli kasvattaa nuoret ahkeriksi kansalaisiksi. Vanhemmille suunnattuja kasvatuserhoja tuli 1950-luvulla. 1980-luvun lopussa leikkikerhotoiminta määriteltiin sosiaalihuollon ohjeissa lasten ryhmätoiminnaksi. Leikkikerhoihin osallistuttiin muutaman tunnin ajan yleisimmin kerran viikossa. Kerhoja oli sekä vain lapsille

että yhteisiä lapsille ja vanhemmille. Toiminta lasten leikkikerhoissa oli osin ohjattua ja osin vapaata. (Alila ja Portell 2008, 16.)

Avoimien päiväkotitoiminta alkoi Suomessa 1970-luvun lopulla. Avoimien päiväkotien tarkoituksena oli vähentää lapsiperheiden eristyneisyyttä ja antaa kasvatusneuvontaa. Avoimissa päiväkodeissa järjestettiin toimintaa sekä lapsille että vanhemmille. Lapset olivat koko ajan vanhempiensa vastuulla. Leikkitoiminta yleistyi 1970-luvulla päivähoitolain säätämisen jälkeen. 1980-luvulla leikkitoiminnan määrä kasvoi, mutta jo 1990-luvulla kunnat lakkauttivat avointa varhaiskasvatustoimintaa laman ja subjektiivisen päivähoito-oikeuden vuoksi. Pikkuhiljaa 2000-luvulla avointen varhaiskasvatuspalveluiden järjestäminen on jälleen kasvanut. Nykyään perheiden tarpeet pyritään huomioimaan paremmin ja heille tarjotaan enemmän vaihtoehtoja päiväkotin ja perhepäivähoidon lisäksi. (Alila ja Portell 2008, 18.) Jo varhaiskasvatuslain (8.5.2015/580) mukaan varhaiskasvatuksen tavoitteena on taata kaikille lapsille yhdenmukaiset mahdollisuudet varhaiskasvatukseen.

2.3 Avoimen varhaiskasvatukset muodot

Avointa varhaiskasvatustoimintaa järjestetään Suomessa monin tavoin. Sitä järjestetään kuntien, seurakuntien ja kolmannen sektorin toimesta. Avoimen varhaiskasvatuksen henkilöstön koulutus on myös monimuotoista. (Alila & Portell 2008, 18.) Avoimeen varhaiskasvatukseen voi osallistua joko satunnaisesti tai säännöllisesti, yleisemmin muutamasta tunnista viikossa muutamaan tuntiin päivässä (Varhaiskasvatus 2015).

Kuntien järjestämää avointa varhaiskasvatusta ovat muun muassa avoin päiväkotitoiminta, leikkipuistot ja erilaiset kerhot. Kuntien avoimien varhaiskasvatuspalveluiden tarkoituksena on tukea perheiden hyvinvointia, joka onkin ollut avoimen varhaiskasvatustoiminnan perustarkoitus alusta alkaen. (Varhaiskasvatus 2015.)

Avointa varhaiskasvatusta järjestävät kuntien lisäksi seurakunnat. Seurakuntien varhaiskasvatuksen eli lapsi- ja perhetyön toimintamuotoja ovat perhekerhot ja päiväkerhot. Näiden kerhojen tavoitteena on tukea sekä lasten kehitystä että kodeissa annettavaa kristillistä kasvatusta. Lapsi- ja perhetyön lähtökohtana ovat kumppanuus sekä yhteistyö perheiden kanssa. (Sakasti 2015.)

Useat järjestöt tuottavat avoimia varhaiskasvatuspalveluita, kuten leirejä, perhekahviloita ja kerhoja. Tällaisia järjestöjä ovat esimerkiksi Mannerheimin lastensuojeluliitto ja 4H-liitto. (Varhaiskasvatus 2015.) Mannerheimin lastensuojeluliiton järjestämiä suosittuja perhekahviloita on Suomessa yli 500. MLL:n perhekahvilatoiminnan tarkoituksena on perheiden hyvinvoinnin ja jaksamisen lisääminen. Vanhemmilla on kahviloissa mahdollisuus tavata toisiaan, jakaa kokemuksia sekä saada tukea arkeen. (Viljanen & Helenius 2014, 4.)

Terveystieteiden tutkimuskeskuksen vuonna 2011 tekemän tutkimuksen mukaan avointa varhaiskasvatusta järjestetään Suomessa monipuolisesti. Tutkimusraportin mukaan perheiden eniten käyttämiä avoimia varhaiskasvatuspalveluita olivat leikki- ja nuorisoyhteisöt, erilaiset kerhot ja perheryhmät. Muita perheiden käyttämiä palveluita olivat lapsiparkki, perhekahvila, avoin päiväkotitoiminta sekä perhekeskus. (Perälä, Salonen, Halme ja Nykänen 2011, 50.)

2.4 Limingan kunnan avoin varhaiskasvatus

Avoimen varhaiskasvatustoiminnan aloittaminen Limingan kunnassa pohjaa Limingan kunnan Lapsi- ja nuorisopoliittiseen toimenpideohjelmaan, joka on julkaistu tammi-kuussa 2014. Toimenpideohjelman tekemiseen osallistui Limingan kunnan viranhaltijoiden ja luottamushenkilöiden lisäksi päiväkotilapsia, nuoria ja vanhempia. Alle kouluikäiset lapset osallistuivat ohjelman tekemiseen piirtämällä. Vanhemmat lapset ja

nuoret osallistuivat keskustelemalla ja kirjoittamalla. Limingan lapsi- ja nuorisopoliittisen toimenpideohjelman tarkoituksena on edistää konkreettisesti Limingan lasten ja nuorten hyvinvointia sekä oikeuksien toteutumista.

(Lapsi- ja nuorisopoliittinen toimenpideohjelma 2014, 3.) Lapsi- ja nuorisopoliittisen ohjelman liitteessä 2 (2014) luetellaan hyvinvointiin ja terveyteen liittyviä asioita, jotka Limingan kunnassa ovat hyvin, joita pitäisi kehittää ja niitä joita tulisi olla. Tämän liitteen mukaan Limingan tulisi järjestää avoimia varhaiskasvatuspalveluja lapsiperheille.

Limingassa avointa varhaiskasvatustoimintaa järjestettiin toimintakaudella 2014-2015 kokeilumuotoisena kahdella päiväkodilla; Vanamon ja Linnukan päiväkodeilla. Molemmissa päiväkodeissa toimivat samanlaiset ryhmät.

Perheryhmä kokoontui molemmilla päiväkodeilla kerran viikossa kaksi tuntia. Perheryhmään ei tarvinnut ilmoittautua etukäteen ja toiminta oli maksutonta. Ryhmiin sai osallistua jokainen halukas vanhempi tai isovanhempi kotihoidossa olevien lasten kanssa. Linnukan perheryhmissä toimi ohjaajina kaksi lastentarhanopettajaa. Kävijöitä perheryhmässä oli keskimäärin 32 osallistujaa viikoittain. Vanamon päiväkodin perheryhmän toimintaa ohjasi yksi lastentarhanopettaja. Siellä kävijöitä oli viikoittain keskimäärin 16.

Lapsille oli tarjolla kaksi leikkitoiminnan ryhmää molemmissa päiväkodeissa. Naperot olivat 2-3 -vuotiaita ja Viikarit 4-5 -vuotiaita. Lasten leikkitoiminnan ryhmät kokoontuivat kaksi kertaa viikossa 2,5 tuntia kerrallaan. Linnukan päiväkodin leikkitoiminnan ryhmissä työskenteli kaksi lastentarhanopettajaa. Siellä osallistujia oli keskimäärin 26 lasta joka kuukausi. Vanamon päiväkodin lasten leikkitoiminnan ryhmää ohjasi yksi lastentarhanopettaja. Vanamon päiväkodin leikkitoimintaan osallistui keskimäärin 15 lasta joka kuukausi.

Lasten leikkitoiminnan ryhmät olivat maksullisia. Leikkitoiminnan ryhmään osallistuminen on maksanut perheen tuloista riippuen korkeintaan 40 e / kuukausi. Toiminta sekä perheryhmässä että lasten leikkitoiminnan ryhmässä on pohjautunut Limingan kunnan varhaiskasvatussuunnitelmaan.

3 Kasvatuskumppanuus

Ensimmäisen kerran vanhempien ja kasvattajien välisestä yhteistyöstä puhuttiin Unescon erityiskasvatusta koskevassa raportissa *Working together* vuonna 1986. Raportin mukaan kumppanuus on päämäärä, joka vaatii vanhemmilta ja kasvattajilta tietojen, taitojen ja kokemusten jakamista. (Mittler, Mittler & McConachie 1986, 2.) Kasvatuskumppanuudelle ei ole olemassa täsmällistä englanninkielistä tai ruotsinkielistä vastinetta, vaan kirjallisuudessa käytetään yleensä sanoja kumppanuus, yhteistoiminta ja kasvatuksellinen kumppanuus (Kekkonen 2012, 47). Suomessa kasvatuskumppanuutta on tutkittu laajalti (esim. Kaskela & Kekkonen 2006 ja Kekkonen 2012) ja kasvatuskumppanuus onkin suhteellisen hyvin tunnettu käsite.

3.1 Kasvatuskumppanuus varhaiskasvatuksessa

Perheen ja ammattikasvattajien välinen yhteistyö, sen määrä ja toteuttamismuodot, ovat vaihdelleet vuosien aikana. Aiemmin ajateltiin, että varhaiskasvatuksen henkilökunta pystyisi tekemään lasta koskevat ratkaisunsa koulutuksensa ja työkokemuksensa avulla. Pikku hiljaa asenteet muuttuivat ja alettiin ymmärtää, että varhaiskasvatuksen laadun kannalta lapsen eri kasvatusympäristöjen välinen yhteistyö on välttämätöntä. Nykyään perheen ja varhaiskasvatuksen yhteistyö eli kasvatuskumppanuus nähdään merkityksellisenä. Sitä perustellaan sekä lasten että vanhempien tukemisen näkökulmista. (Hujala, Puroila, Parrila ja Nivala 2007, 114.) Varhaiskasvatuslakiin (8.5.2015/580) velvoittaa varhaiskasvatuksen toimimaan yhdessä lapsen ja huoltajan kanssa lapsen hyvinvoinnin edistämiseksi. Lain mukaan huoltajaa tulee tukea hänen kasvatustyössään.

Varhaiskasvatuksen valtakunnallisissa linjauksissa (Valtioneuvoston periaatepäätös 2002, 17-18) kasvatuskumppanuus on linjattu vanhempien ja kasvattajien väliseksi

yhteistyöksi. Kasvatuskumppanuus yhdistää vanhempien oman lapsensa tuntemuksen ja kasvattajan asiantuntemuksen lapsen hyvinvointia edistävällä tavalla. Kasvatuskumppanuudella tarkoitetaan myös vanhempien aikaisempaa laajempaa osallisuutta lapsensa varhaiskasvatukseen sekä lapsikohtaisen varhaiskasvatussuunnitelman tekemiseen ja arviointiin. (Kekkonen 2012,21.)

Kasvatuskumppanuuden tarkoituksena on tukea lapsen kasvua ja kehitystä sekä suojella ja kehittää lapsen hyvinvointia sekä varhaiskasvatuksessa että kotona (Veisson, Peterson & Suur 2010, 83.) Kasvatuskumppanuuden tavoitteena on syventää lapsen kasvattajien ja vanhempien kohtaamisia. Kohtaamisissa on tarkoitus jakaa lapsen asioita sekä elämäntilanteita lapsen kotona ja päivähoitossa. Tämän tulee tapahtua avoimesti, kunnioittavasti ja tasavertaisesti. Kasvatuskumppanuuden tavoitteena on lisäksi se, että ”lapsi toimijana ja oman elämänsä kokijana tulee kokonaisvaltaisesti nähdä, ymmärrettyä ja kannatelluksi.” (Kaskela ja Kekkonen 2006, 17.) Anna-Liisa Lämsän mukaan (2013, 52) kasvatuskumppanuuden tavoitteena on se, että lapsuuden haasteisiin pystyttäisiin vastaamaan mahdollisimman suurelta osin siellä, missä lapsi arkeaan elää.

Varhaiskasvatuksessa kasvatuskumppanuudella tarkoitetaan sitä, että vanhemmat ja kasvattaja sitoutuvat toimimaan yhdessä ja tukemaan lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista. Vanhempien ja varhaiskasvattajien tiedot ja kokemukset yhdessä saavat aikaan parhaat edellytykset lapsen hyvinvoinnin turvaamiselle. Vanhemmilla on lapsensa ensisijainen kasvatusoikeus ja -vastuu sekä paras tuntemus lapsestaan. Kasvattajalla on puolestaan koulutuksen tuoma ammatillinen tieto ja taito. Kasvatuskumppanuussuhteen luominen on kasvattajan vastuulla. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. 2005, 31.)

Kasvatuskumppanuuden syventämisen paikkoja ovat vanhemman ja kasvattajan keskustelut, vanhempainillat sekä muut tapahtumat. Nämä lisäävät myös vanhempien keskinäistä vertaisuutta. (Lämsä 2013, 53.)

Kaskela ja Kekkonen (2006, 17-31) erittelevät kasvatuskumppanuudesta kahdeksan osa-aluetta. Sen mukaan kasvatuskumppanuutta voi lähestyä varhaiskasvatuksen kehittämisen, ammatillisen vuorovaikutuksen, päivähoidon ja kodin jaetun kasvatustehtävän, lapsen ja vanhemman suhteen kannattelun, lapsen kokemusten kuulemisen, vanhempien osallisuuden, kasvattajan kasvatustietoisuuden tai tunnevuorovaikutuksen kautta. Tässä tutkimuksessa kasvatuskumppanuus merkitsee ensisijaisesti päivähoidon ja kodin jaettua kasvatustehtävää.

Kasvatuskumppanuutta ohjaa Kaskelan ja Kekkosen (2006) mukaan neljä periaatetta: kuuleminen, kunnioitus, luottamus ja dialogisuus. Kuuleminen merkitsee sitä, että keskustelukumppanin kertomista asioista ollaan aidosti kiinnostuneita. Kuuleminen edellyttää turvallista ja myönteistä ilmapiiriä, jotta rehellistä ja avointa keskustelua voi syntyä. (Kaskela ja Kekkonen 2006, 32.) Kunnioitus on toisen ihmisen hyväksymistä ja hänen näkemystensä arvostamista. Kunnioittavassa ilmapiirissä asiat ja mielipiteet uskalletaan ilmaista. (mts. 34.) Luottamus vaatii aikaa kehittyäkseen. Se vaatii myös vuoropuhelua ja kohtaamisia. Luottamus syntyy vanhempien mahdollisuudesta vaikuttaa lapseen liittyviin asioihin päivähoidossa. Päivittäinen vuoropuhelu kasvattajan ja vanhemman välillä luo perustan luottamukselle. (mts. 36.) Dialogisuus merkitsee tasavertaista keskustelua kasvattajan ja vanhemman välillä. Dialogin avulla muodostetaan molempien osapuolten näkemyksistä yhdessä yhteinen näkemys asioista. (mts. 38.)

Kasvatuskumppanuus on erityisen tärkeää perheen kriiseissä, sillä varsinkin pitkittyessään ne näkyvät myös lapsen reagoitina muun muassa päivähoidossa. Ammattikasvattajan ja perheen yhteinen tehtävä on tällöin lisätä lapsen turvallisuuden tunnetta ja elämänhallintaa. Kumppanuutta ja dialogisuutta syntyy erityisesti ammattikasvattajan antaessa tilanteessa ammatillisen tukensa ja tietämyksensä sekä jakaessa vastuun perheen kanssa. (Tiilikka 2010, 75.)

Lapsen ikä ja kehitysvaihe vaikuttavat siihen, missä asioissa lapsi kykenee itse vaikuttamaan asioihinsa. Mitä pienempi lapsi on, sitä suurempi vastuu hänen elämästään on vanhemmilla. Tämä tarkoittaa myös sitä, että mitä pienempi lapsi on, sitä enemmän hänen osallisuutensa kulkee vanhempien omien tulkintojen ja toiveiden läpi. (Turja 2010, 30.) Kasvatuskumppanuus vaatii siis vanhempien osallisuutta ja sille onkin paljon mahdollisuuksia lapsen päivähoidon eri vaiheissa, kuten hoidon alkaessa ja varhaiskasvatussuunnitelmia tehtäessä. Lapsi kehittyy saadessaan liittyy uudet asiat omaan kokemusmaailmaansa. Tämän toteutumiseksi täytyy ammattikasvattajan tuntee vanhempien kasvatuskäsitys sekä tehdä vanhempien kanssa yhteistyötä. (Tiilikka 2010, 68).

Maarit Alasuutari on tutkinut kasvatuskumppanuutta ja huomannut, ettei kasvatuskumppanuuden luominen ole aina helppoa. Vanhemmuus ja perhe koetaan yksityiseksi alueeksi, jolle kasvattajia ei haluta päästää. Samoin kumppanuutta vaikeuttaa tasavertaisuuden puute. Vanhemmat saattavat kokea alemmuutta ammattikasvattajan rinnalla ja toisaalta kasvattajat saattavat tuntee olevansa eri asemassa, koska vanhempaa pidetään lapsensa parhaana asiantuntijana. Tämä vaikuttaa siihen, koe taanko kasvattajat tasavertaisiksi kumppaneiksi. (Alasuutari, 2003, 168, 171.)

Kasvatuskumppanuus avoimen varhaiskasvatustoiminnan ryhmissä lastentarhanopettajan ja vanhemman välillä vaatii toteutuakseen panostusta. Tapaamiset vanhempien ja kasvattajan välillä perheryhmissä saattavat olla epäsäännöllisiä. Tapaamisia ei myöskään ole perheryhmissä eikä lasten leikkitoiminnan ryhmissä yhtä tiheästi kuin tavallisessa varhaiskasvatusryhmässä, jossa käydään lähes päivittäin. Hyvin toimiva kasvatuskumppanuus vaatii syntyäkseen luottamusta, joka syntyy vain ajan kanssa.

3.2 Vanhempien sosiaaliset suhteet ja kasvatuskumppanuus

Sosiaalinen verkosto, joka kuvaa ihmisten välisiä suhteita, on ihmissuhteiden verkko. Sosiaalisen verkoston tehtävä on auttaa ihmistä toimimaan eri tilanteissa. Sosiaalisen verkoston kautta ihminen saa henkistä tukea, tietoa, aineellista apua ja uusia tuttavuuksia. Tuella, jota ihminen saa sosiaaliselta verkostoltaan, on keskeinen ja positiivinen merkitys ihmisen mukautuessa elämän muutosvaiheissa. (Järvinen, Lankinen, Taajamo, Veistilä ja Virolainen 2012, 150.)

Yhteiskunnan muutokset ja niiden vaikutukset perheisiin lisää vanhempien tukemisen tarvetta. Perheiden perinteiset tukijärjestelmät (suku, kyläyhteisöt) ovat heikentyneet ja vanhempien tukeminen on siirtynyt yhä enenevässä määrin yhteiskunnan vastuulle. Tällaisessa yhteiskunnallisessa tilanteessa vertaistoiminta on keino rakentaa yhteisöllisyyttä (Laimio & Karnell 2010, 10). Perheen ja varhaiskasvatuksen välisessä yhteistyössä vanhempien tukeminen on ajateltu olevan varhaiskasvatuksen henkilökunnan tehtävä. Vähemmän huomiota on saanut se, että perheet ja vanhemmat tukevat myös toisiaan. (Hujala ym. 2007, 115.) Kasvatuskumppanuus onkin, paitsi varhaiskasvatuksen henkilökunnan ja vanhempien välistä, myös vanhempien keskinäistä vuorovaikutusta ja tämän vuorovaikutuksen tukemista.

Väestöliitto teki vuonna 2007 tutkimuksen äitien kielletyistä tunteista. Tutkimuksen aineistona käytettiin äitien kirjoituksia tunteista. Yksinäisyys oli kirjoituksissa yleisimmin mainittu äitiyden ikävä puoli. Äitien yksinäisyys ei tarkoita sitä, että he olisivat konkreettisesti yksin vaan sitä, että he kokevat olevansa yksin vastuussa. Kirjoitusten mukaan äidit kaipaavat toisten aikuisten tukea ja yhteisöllisyyttä. (Rotkirch & Saloheimo 2008, 72, 73.)

Väestöliiton tutkimuksen mukaan äidit saavat eniten sosiaalista tukea puolisoiltaan ja omilta vanhemmiltaan, mutta heti kolmanneksi tärkein sosiaalisen tuen lähde on ver-

taisryhmä (Rotkirch & Saloheimo 2008, 83). Sosiaali- ja terveysalan järjestöjen toiminnan ydintä onkin ollut erilaisten vertaisryhmien järjestäminen (Laimio & Karnell 2010, 9). Tutkimusten mukaan erityisesti äidit toivovat tukea vanhempien vertaiskontaktien syntymiseen myös varhaiskasvatuksen taholta (Tiilikka 2010, 75).

Avoimen varhaiskasvatuksen perheryhmät ovat aikuisten vertaisryhmiä, sillä samantilaisessa elämäntilanteessa olevien henkilöiden muodostamia ryhmiä, joissa on mahdollista antaa ja saada vertaistukea, voidaan kutsua vertaisryhmiksi. (Euramaa 2001, 14). Ryhmän jäsenet saavat vertaisiltaan ymmärrystä ja voimavaroja elämäntilanteeseensa. Vertaisuus yhdistää jäseniä. (Strand, Kuusisalo & Keränen 2009, 8.)

Vertaisryhmässä vanhemmat saavat tukea omaan jaksamiseensa kokemusten jakamisen kautta. Toisten kertomuksia kuuntelemalla vanhemmilla on mahdollisuus miettiä omaa tapaansa olla äiti tai isä. Vertaisten tuki vahvistaa sekä itsetuntoa että lisää kykyä selviytyä vaikeuksista. (Euramaa 2001, 15.) Vertaistuen vaikuttavuus johtuu tasa-arvoisesta suhteesta sellaisten henkilöiden kesken, joilla on samankaltainen kokemusmaailma, ja jotka kohtaavat samankaltaisia tilanteita elämässään. Vertaisten henkilöiden samankaltaisuus lisää ymmärrystä, empatiaa ja tuen antamista ja saamista. (Heisler 2006, 9.)

Avoimen varhaiskasvatustoiminnan perheryhmän osallistujat ovat usein tuoreita vanhempia. Tällaisessa uudessa elämäntilanteessa vertaisryhmä mahdollistaa identiteetin muokkaamisen yhdessä. Vertaisryhmä auttaa ymmärtämään omia tuntemuksiaan tilanteeseen kuuluvina ja normaaleina reaktioina. (Laimio & Karnell 2010, 19.)

Vertaisryhmätyö voi lisätä paikkakunnan yhteisöllisyyttä ja yhteistä vastuuta lapsista. Yhteiskunnalle on edullista järjestää vertaistukea. Se on helppo tapa auttaa vanhempia kasvatustehtävässä. Korjaaviin tukitoimiin verrattuna tehokkaampaa on joissa annettu apu. Toisten vanhempien antama apu on hyvä keino auttaa perheitä ajoissa ja lieventää mahdollisia ongelmia. (Haapio, Koski, Koski & Paavilainen 2009, 45, 177.)

4 Lasten vertaisryhmät

Varhaiskasvatustalain (8.5.2015/580) mukaan varhaiskasvatuksen tavoitteena on edistää lapsen toimimista vertaisryhmässä. Tavoitteena on kehittää lapsen vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja sekä ohjata toisten kunnioittamiseen ja eettisesti vastuulliseen toimintaan. Avoimen varhaiskasvatuksen tärkeimpinä tavoitteina Alilan ja Portellin tutkimuksen (2008, 75.) mukaan pidetään lasten leikin, kontaktien ja keskinäisen toiminnan tekemistä mahdolliseksi sekä lapsen varhaiskasvatuksen tukemista.

Varhaiskasvatusryhmät tarjoavat osallistujilleen vertaisryhmän, johon voi peilata omaa tilannettaan, ja jonka kanssa voi jakaa oman elämäntilanteensa ja saada tukea ja kannustusta. Myös lapsille varhaiskasvatusryhmät ovat vertaisryhmä. Ne ovat lapsille kohtaamispaikka, jossa he voivat harjoitella sosiaalisia suhteitaan. Vuorovaikutuksessa toisten kanssa lapsi oppii ja kehittyy. Vertaisryhmän myönteisiä tekijöitä ovat lapsen tarve sosiaalisiin suhteisiin sekä ryhmän jäsenenä kehittyminen. Vertaisryhmän hyväksyntä saattaa myös ehkäistä syrjäytymistä. (Alijoki & Pihlaja 2011, 269.)

Liisa Keltikangas-Järvisen (2012, 152) mukaan kolme-neljävuotiaan lapsen olisi hyvä harjoitella sääntöjen mukaan tapahtuvaa yhteistoimintaa muutamia tunteja viikoittain. Kolmevuotiaana lapsi kykenee jo leikkimään ryhmässä yhteisten sääntöjen mukaan ja nelivuotiaalle leikkitoiveritkin ovat jo tärkeitä. Tällainen yhteistoiminta vaatii kuitenkin toimiakseen toimintaa ohjaavan aikuisen, sillä keskenään lapset eivät siitä vielä suoriudu. Varhaiskasvatusryhmät tarjoavat kotioidossa oleville lapsille juuri tällaisen toimintaympäristön, joka muuten saattaisi olla saavuttamattomissa.

Vertainen lapsi on lapsi tai nuori, joka on suunnilleen samassa tasossa sosiaalisessa, emotionaalisessa tai kognitiivisessa kehityksessä. Vertaiset ovat usein ikätovereita, mutta välttämättä he eivät ole ihan saman ikäisiä keskenään. Vertaisen kanssa omakсутaan tietoja, taitoja ja asenteita. Heidän kanssaan koetaan asioita, jotka vaikuttavat

sekä välittömään sopeutumiseen ja hyvinvointiin että sopeutumiseen ja hyvinvointiin myös pitkälle tulevaisuudessa. (Salmivalli 2005, 15.)

Kalevi Kaipion (2000, 119) mukaan vertaisryhmä tarjoaa lapsille ryhmätilanteen, jossa he tasavertaisina osallistuvat käyttäytymisnormien muodostamiseen. Vertaisryhmästä lapset saavat mallin miten eri tilanteissa tulee toimia. Vertaisryhmä joko vahvistaa tai heikentää käyttäytymismalleja. Vertaisryhmässä muodostuneet säännöt ja tavat antavat lapselle turvallisen tilan toimia. Tämä auttaa ryhmän ja yksilön tavoitteiden saavuttamisessa.

Ensimmäinen lasten vertaissuhteita koskeva tutkimus on julkaistu vuonna 1899 (Monroe, W. Play interests of children). Laajemmin lasten vertaissuhteita koskevia tutkimuksia alettiin kuitenkin tekemään vasta lähempänä 1900-luvun puoltaväliä. Silloin tutkimukset tarkastelivat lapsen sosiaalista asemaa ja sitä ennustavia tekijöitä. 1900-luvun jälkimmäisellä puoliskolla kiinnostuttiin tutkimaan vertaissuhteiden merkitystä kehitykseen. (Salmivalli 2005, 17-18.)

Nykypäivänä tutkitaan edelleen vertaissuhteiden merkityksiä. Esimerkiksi vertaissuhteiden vaikutusta koulumotivaatioon tai aggressiiviseen käyttäytymiseen sekä tekijöitä, joilla on vaikutusta toverisuosioon, tutkitaan paljon. (Salmivalli 2005, 20.) Vilja Laaksonen (2014) on tutkinut väitöskirjaansa varten esiopetusikäisten lasten vertaissuhdetaitoja ja sitä, mikä merkitys näillä taidoilla on lasten osallisuuteen ja rooliin kiusaamisprosessissa. Laaksonen tutkimuksessa lasten vertaissuhdetaidot koostuvat neljästä osa-alueesta: vuorovaikutukseen liittymisen taidoista, vuorovaikutuksen ylläpitämisen ja vertaisten tukemisen taidoista, vuorovaikutuskäyttäytymisen taidoista ja toisten huomioonottamisen taidoista (Laaksonen 2014, 30). Laaksonen tutkimuksen mukaan lapset hallitsevat tilanteenmukaiset vuorovaikutuskäyttäytymisen taidot, mutta heillä on vaikeuksia vuorovaikutuksen ylläpitämisessä ja vertaisen tukemisessa (Laaksonen 2014, 32.) Tutkimuksen tulosten mukaan vertaissuhdetaitoja on hyödyll-

listä harjoittaa ja tukea, sillä näiden taitojen hallitseminen vaikuttaa kiusaamisprosessien syntyyn ja kiusaamiseen puuttumiseen varhaisessa vaiheessa. Tällä voidaan esittää muun muassa kiusaamisroolien henkilökohtaistuminen. (Laaksonen 2014, 43.)

Marita Neitola on tutkinut väitöskirjassaan (2011) vanhempien käsityksiä lastensa sosiaalisista suhteista ja sitä, miten vanhemmat vaikuttavat lastensa sosiaaliseen kompetenssiin. Neitolan tutkimuksen mukaan vanhemmat vaikuttavat lasten vertaissuhteisiin muun muassa muokkaamalla lasten sosiaalista ympäristöä ja neuvomalla ja opastamalla lapsia. Vanhempien mukaan harrastukset edistävät lasten sosiaalista kompetenssia ja harrastusten perusteena olivat kaverien saaminen ja sosiaalisten taitojen kehittyminen. (Neitola 2011, 226.) Neitolan väitöstutkimuksen mukaan sosiaalisen kompetenssin puutteet ja sen aiheuttamat ongelmat syntyvät monen tekijän yhteisvaikutuksesta. Sen vuoksi ongelmien ehkäisy ja korjaaminen kuuluvat kaikille lasten lähipiirissä toimivalle taholle. Lähiympäristön kannustus, tuki ja perhelähtöiset palvelut sekä yhteiskunnan arvostus ja perheisiin liittyvät säädökset vaikuttavat vanhemmuuteen ja lasten kasvatukseen. (Neitola 2011, 230.)

4.1 Sosiaaliset taidot lasten vertaisryhmissä

Sosiaalisia taitoja tarvitaan vuorovaikutustilanteissa. Niitä ovat muun muassa toisten kuunteleminen, kyky eläytyä toisen tilanteeseen sanoin ja elein, oman mielialan säätely ja vapaaehtoinen toiminta toisen hyväksi. (Järvinen ym. 2012, 140.)

Sosiaalisten taitojen kehittämisessä on tärkeää, että lapsi osaa arvostaa, kunnioittaa ja ottaa muut ihmiset huomioon. Myös erilaisuuden hyväksyminen ja suvaitsevaisuus liittyvät siihen. Lisäksi lasta itseään kunnioitetaan ja pidetään tasavertaisena ryhmän jäsenenä. (Alijoki & Pihlaja 2011, 269.) Vuorovaikutuksessa vertaisryhmän kanssa lapset luovat yhteisiä merkityksiä ja kehittävät sosiaalista ymmärrystään (Poikkeus 2008, 122.)

Hyväksytyksi tuleminen on yhteydessä lapsen sosiaaliseen asemaan ryhmässä, kertoo psykologian professori Christina Salmivalli (2005, 25). Hyväksytyksi tuleminen ja ystävyysuhteiden solmiminen ovat merkittäviä kehitystehtäviä lapsuudessa. Se, miten lapsi onnistuu näissä kahdessa asiassa, kertoo hänen sosiaalisesta pätevyydestään ja sopeutumisestaan. Toisaalta nämä samat asiat edistävät myönteistä kehitystä ja suojaavat lasta ja nuorta erilaisilta vaikeuksilta vertaissuhteissa. (Salmivalli 2005, 22.) Sosiaalisella pätevyydellä eli kompetenssilla tarkoitetaan ihmisen kykyä yhtä aikaa edistää vuorovaikutustilanteessa omia päämääriään ja ylläpitää myönteisiä suhteita muihin (Järvinen, Lankinen, Taajamo, Veistilä ja Virolainen 2012, 140).

Vertaisryhmässä lapsi tuntee kuuluvansa johonkin. Hän kokee läheisyyttä ja kumppanuutta. Vertaisryhmän avulla lapsi saa palautetta itsestään ja rakentaa sen avulla minäkuvaansa. (Salmivalli 2005, 32-33.) Vertaisryhmä on lapselle tilaisuus tutkia sosiaalista ympäristöä ja testata omia kykyjään (Lehtinen 2001, 81). Lapsi oppii erikseen, kuinka toimia kotona ja kuinka toimia vertaisryhmässä. Kun lapsi kasvaa, vertaisryhmässä kehittynyt persoonallisuus muuttuu vallitsevaksi ominaisuudeksi. Vanhemmillä ei perinnöllisten vaikutusten lisäksi ole muuta vaikutusta jälkeläisten aikuiseen persoonallisuuteen. (Salmivalli 2005, 178.)

Ystävyysuhteen tärkein ominaisuus on vastavuoroisuus eli molemmin puoliset myönteiset tunteet. Ystävyysuhte on erityinen vertaissuhde. Ystävyysuhte on läheisempi ja lisäksi siihen sitoudutaan eri tavalla kuin muihin vertaissuhteisiin. (Salmivalli 2005, 35.)

Alle kouluikäisten lasten ystävyysuhteissa korostuu yhteisten leikkien merkitys. Alle kouluikäiset oppivat ystävyysuhteessa oman vuoron odottamista, jakamista ja tunteiden säätelyä. Vastavuoroinen ystävyysuhte helpottaa uusiin ryhmiin tulemistä, lisää kykyä yhteistyöhön sekä lisää sosiaalisuutta. (Salmivalli 2005, 36-37.) Leikki itsessään ei ole ainoa ystävyysuhteen merkittävyyttä mittaava asia. Tärkeää on ystä-

vien leikin jakaminen; leikkikalujen jakaminen ja tiettyyn leikkiin mielellään osallistuminen ovat tärkeitä. Tärkeää on myös, että ystävä pitää toisesta ja että ystävä on mukava. (Kronqvist 2001, 65.)

Sosiaalinen taito on käyttäytymistä, joka tietyssä sosiaalisessa tilanteessa johtaa joko positiiviseen tulokseen tai suosioon kavereiden keskuudessa. (Salmivalli 2005, 80.) Salmivalli esittelee kirjassaan *Kaverien kanssa* (2000, 83) Caldarellan ja Merrellin tutkimuksen (vuodelta 1997) mukaisesti viisi sosiaalisten taitojen tekijää. Ne ovat toverisuhteet eli esimerkiksi avun tarjoaminen, keskusteluun osallistuminen ja leikkiin pyytämisen, itsesäätely eli kritiikin hyväksyminen, kyky kompromisseihin ja vihan tunteen hillitseminen, tehtäväsuuntautunut toiminta eli esimerkiksi ohjeiden mukaan toimiminen, tottelevaisuus eli sääntöjen noudattaminen sekä asertiivisuus, jolla tarkoitetaan jämähyyttä toverisuhteissa kuten oma-aloitteista tutustumista, keskustelun aloittamista ja puolen pitämistä.

Vapaa leikki ja yhteistoiminta ovat merkittäviä lasten yhteistoiminnan ja taitojen kehittymisen kannalta. Valmiudet moniin taitoihin opitaankin juuri vertaisryhmässä. Kronqvist kertoo, että lapsiryhmissä, joissa on vastavuoroisuutta ja keskustelua, syntyy enemmän lasten itsenäistä neuvottelua ja ristiriitojen ratkaisuja ilman aikuisen liikaa puuttumista kuin sellaisissa lapsiryhmissä, joissa keskustelua ja vapautta on vähemmän. ”Aikuinen ja vertaisryhmä ovat yhdessä niitä rakennustelineitä, jotka tarjoavat lapselle optimaalisen kasvun ainekset.” (Kronqvist 2001, 74.)

Avoin varhaiskasvatustoiminta on kotihoidossa olevalle lapselle paikka, jossa hän voi osallistua ohjattuun toimintaan. Ohjattu toiminta on pedagogista työskentelyä, joka tukee muun muassa lapsen oppimaan oppimisen taitoja ja antaa lapselle uusia elämyksiä ja virikkeitä. Ohjattu toiminta tukee lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista. Sen avulla lapsi oppii suoriutumaan ikätasonsa ja kehitystasonsa mukaisista asioista. (Järvinen, Laine & Hellman-Suominen 2009, 172).

4.2 Lasten osallisuus

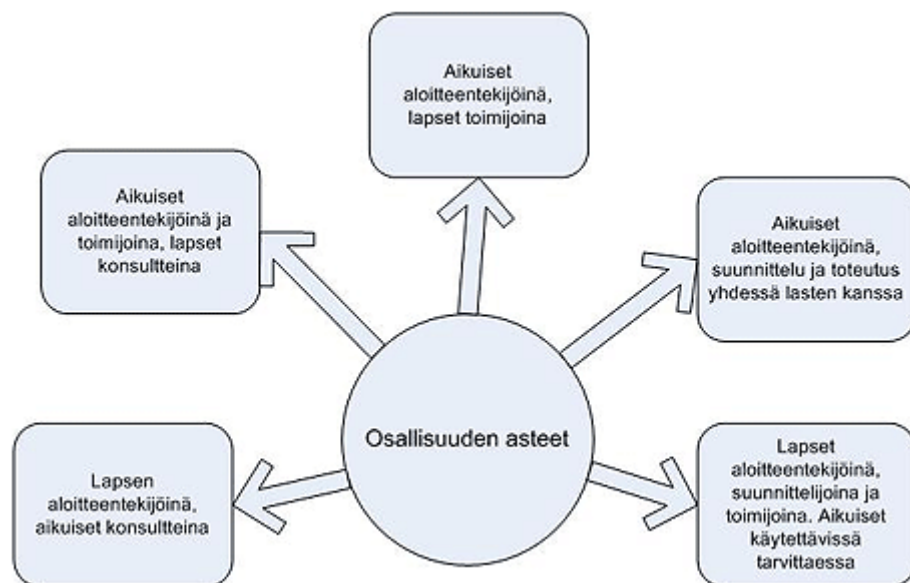
Osallisuus on kuulluksi tulemistä ja mahdollisuutta vaikuttaa itseään koskeviin asioihin osallistumalla ja ottamalla vastuuta suunnittelusta ja päätöksenteosta. (Turja 2011, 47.) Kiinnostus lasten osallisuuden mahdollistamiseen kasvaa koko ajan. Monin eri tavoin on pyritty lisäämään ymmärrystä siitä, kuinka lapset tulevat kuulluiksi ja kuinka he voivat vaikuttaa omaan arkeensa. Lasten osallisuuden mahdollistaminen mainitaan myös uudessa varhaiskasvatuslaissa, jonka mukaan varhaiskasvatuksen yhtenä tarkoituksena on mahdollistaa lapsen osallistuminen ja vaikuttaminen itseään koskevissa asioissa (8.5.2015/580). Uudistetussa Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteissa (2014, 19) lapsen osallisuuden tukemista pidetään yhtenä esiopetuksen tehtävänä. Esiopetuksessa ohjataan lasta kehittymään osallisuuden ja vaikuttamisen taidoissa. Lapset ovat mukana suunnittelemassa, toteuttamassa ja arvioimassa toimintaa.

Lapsen osallisuuden lisääminen on vallitseva arvo yhteiskunnassa. (Turja 2010, 30.) Tämä näkyy muun muassa YK:n lasten oikeuksien sopimuksen 12. ja 13. artiklassa. 12. artiklan mukaan sopimusvaltiot takaavat lapselle oikeuden ilmaista vapaasti omat näkemyksensä häntä itseään koskevissa asioissa. Nämä näkemykset ovat myös otettava huomioon lapsen iän ja kehitystason mukaisesti. Tämän varmistamiseksi lapselle on annettava mahdollisuus tulla kuulluksi. 13. artiklan mukaan lapsella on oikeus ilmaista vapaasti oma mielipiteensä. Lapsi saa vapaasti hakea, vastaanottaa ja levittää tietoa ja ajatuksia missä tahansa lapsen valitsemissa muodossa, esimerkiksi kirjoittamalla, puhumalla tai piirtämällä. (Lapsen oikeuksien sopimus 60/1991.)

Lapsen oikeuksien sopimukseen liittyen yhteiskunnan palveluissa kuten koulussa ja päivähoitossa on alettu korostaa lasten kuulemistä ja osallisuutta. Pikkuhiljaa ollaan siirtymässä lasten yksilöllisyydestä kohti yhteisöllisyyttä, sillä yhteisöllisyys kuuluu osallisuuteen. Yhteisöllisyys on ryhmän jäsenenä olemista ja yhteistä toimintaa sekä lasten kesken että lasten ja aikuisten kesken. (Turja 2011, 46.)

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen mukaan (kuva 1) lasten osallisuudella on viisi astetta. Näissä eri asteissa vaihtelevat aloitteentekijän, konsulentin ja toimijoiden roolit ja intensiteetit. Se, missä määrin osallisuus toteutuu, riippuu toiminnan muodoista ja mahdollisuuksista. Osallisuus rakentuu osasista, joiden suhteet voivat vaihdella. Sen seurauksena myös lapsen kokemosallisuudesta voi muuttua. Näitä osasia ovat mahdollisuus osallistua tai kieltäytyä osallistumasta, mahdollisuus saada tietoa, mahdollisuus vaikuttaa prosessiin, mahdollisuus ilmaista omia ajatuksia ja tuki omien mielipiteiden ilmaisuun sekä mahdollisuus itsenäisiin päätöksiin. (Lastensuojelun käsikirja 2015). Tässä tutkimuksessa tutkitaan sitä, kuinka paljon lapset ja perheet käyttävät avoimina varhaiskasvatuspalveluja. Lapset kuitenkin ovat osallisina avoimissa varhaiskasvatuspalveluissa myös muillakin tasoilla; toimijoina yksin tai yhdessä vanhempien tai kasvattajan kanssa, suunnittelijoina ja aloitteentekijöinäkin.

Kuva 1 Osallisuuden asteet THL:n mukaan (Lastensuojelun käsikirja 2015)

5 Tutkimuksen toteuttaminen

Tutkimuksen tekeminen aloitettiin alkuvuodesta 2015 lukemalla taustakirjallisuutta ja tutustuen muihin aiheesta tehtyihin tutkimuksiin tarkemmin. Tutkimuksen kyselyt toteutettiin maaliskuussa ja huhtikuussa vuonna 2015. Lasten leikkitoiminnan ryhmien asiakasperheille ja perheryhmien asiakkaille tehtiin omat kyselyt, koska samat kysymykset eivät olisi soveltuneet molemmille asiakasryhmille. Kyselystä olisi myös tullut turhan pitkä, jos samassa kyselyssä olisi ollut molempiin aiheisiin liittyviä kysymyksiä.

Kyselyn mukana vastaajille jaettiin saatekirje, jossa vastaajille kerrottiin tutkimuksen tavoitteista, toimeksiantajasta ja vastaamisen vapaaehtoisuudesta. Kirjeessä luvattiin vastaajille anonymiteettiä sekä aineiston luottamuksellinen käsittely. (Liite 1.) Kysely sekä saatekirje annettiin vastaajille henkilökohtaisesti, joten vastaajilla oli lisäksi mahdollisuus kysyä tutkijalta tutkimusta koskevia kysymyksiä. Tutkimuksesta kertomisella on merkitystä siihen, saako tutkija tutkimukseensa tutkittavia (Kuula 2006, 101).

Lasten leikkitoiminnan ryhmien asiakasperheistä jokainen sai kyselylomakkeen. Lomake jaettiin sekä Vanamon että Linnukan päiväkotien asiakasperheille eli yhteensä neljälle kymmenelle (40) asiakasperheelle. Lasten ryhmien asiakasperheistä kyselyihin vastasi 73 %, vastausprosentti Vanamon päiväkodissa oli peräti 93 % ja Linnukan päiväkodissa 62 %. Korkeasta vastausprosentista voidaan päätellä, että vastaajat koivat kyselyyn vastaamisen itselleen tärkeäksi.

Perheryhmässä kyselylomakkeet olivat asiakkaiden vapaasti täytettävänä sekä Vanamon päiväkodilla että Linnukan päiväkodilla. Perheryhmässä jaettujen kyselyiden lukumäärä ei ole tiedossa, joten niiden vastausprosenttia ei voida laskea. Perheryhmistä kyselyjä palautui 28 kappaletta.

Tutkimusaineisto analysoitiin kesän 2015 aikana ja tutkimusraportti kirjoitettiin loppu kesän ja syksyn 2015 aikana.

5.1 Tutkimuksen tavoitteet ja tutkimusongelmat

Tutkimus avoimen varhaiskasvatuksen asiakasperheiden kokemuksista Limingassa on kartoittava tutkimus. Kartoittavan tutkimuksen tarkoituksena on selvittää vähän tunnettua ilmiötä (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 134). Omassa tutkimuksessani pyrin kartoittamaan vanhempien kokemuksia uudesta toimintamuodosta Limingan kunnassa. Tavoitteena oli hankkia monipuolinen käsitys avoimista varhaiskasvatuspalveluista Limingan kunnassa asiakaspalautteen kautta. Tutkimuksesta saatu tieto auttaa kaikkia avoimien varhaiskasvatusryhmien työntekijöitä kehittämään palvelua ja auttamaan palvelun laadukkaassa toteuttamisessa. Tutkimuksen tuloksien kautta palvelun asiakkailta on mahdollisuus saada laadukkaampaa palvelua ja Limingan kunnalla on mahdollisuus tarjota sitä heille. Lisäksi tutkimuksen tekemisen tavoitteena on omien työtapojen kehittäminen ja ammattitaidon vahvistaminen.

Tutkimuskysymyksiksi valikoituivat seuraavat:

1. Miten Limingan avoin varhaiskasvatustoiminta on vastannut asiakasperheiden tarpeisiin?
2. Kuinka Limingan avoimen varhaiskasvatustoiminnan kokeilu on vastannut sille annettuihin tavoitteisiin?
  - 2.1. Mitä syitä perheet antoivat avoimen varhaiskasvatustoimintaan osallistumiselle?
  - 2.2. Miten kokeilu vaikutti päivähoitopaikkojen saatavuuteen opiskelevien ja työssäkäyvien vanhempien lapsille?
3. Miten Limingan avointa varhaiskasvatustoimintaa tulisi jatkossa kehittää?

5.2 Aineistonkeruumenetelmä

Tutkimusaineisto koottiin käyttämällä strukturoituja kyselylomakkeita (Liite 2 ja liite 3.). Kysely valittiin aineistonkeruumenetelmäksi, koska sen avulla jokaisella avoimeen varhaiskasvatustoimintaan osallistuneella oli mahdollisuus osallistua tutkimukseen ja kertoa oma mielipiteensä. Kyselyn avulla tutkimukseen voidaan ottaa mukaan paljon henkilöitä ja kysyä monia asioita. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 190.)

Tutkimuskohdetta lähestyttiin mixed methods –tyyppisellä ratkaisulla eli sekä kvalitatiivisesti että kvantitatiivisesti. Tällaista mixed methods- tutkimusotetta on viimevuosina käytetty yhä enemmän. (Metsämuuronen 2007, 214.) Kvalitatiivisia että kvantitatiivisia menetelmiä käytettiin rinnakkain, sillä ne täydensivät toisiaan. Lomakekysely yhdistetään useimmiten kvantitatiiviseen tutkimukseen, mutta sitä voidaan käyttää myös kvalitatiivisessakin tutkimuksessa. Jotta lomakekyselyn kysymykset ovat oleellisia tutkimuksen tarkoituksen kannalta, niiden asettelu täytyy tehdä huolella. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 74.) Kvantitatiivisten tekniikoiden avulla kvalitatiivisen tutkimuksen tuloksia voidaan laajentaa koskemaan koko aineistoa. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 133.)

Kyselylomakkeessa oli sekä avoimia kysymyksiä, asteikkokysymyksiä että monivalintakysymyksiä. Monivalintakysymyksen avulla kartoitettiin vastaajien taustatietoja. Asteikkokysymykset olivat väittämiä, joista vastaajat valitsivat itselleen parhaimman vaihtoehdon. Avoimilla kysymyksillä vastaajille annetaan tilaisuus kertoa, mitä heillä on mielessään. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 196). Asteikkokysymyksiä käytettiin mielipidekysymyksissä.

5.3 Analyysimenetelmät

Tutkimusaineisto koostuu lasten leikkitoiminnan asiakasperheille jaetuista kyselyistä sekä perhekerhon asiakasperheille jaetuista kyselyistä. Aineisto kerättiin kahden päiväkodin avoimen varhaiskasvatustoiminnan ryhmiltä. Ennen aineiston analyysin aloittamista kaikki vastauslomakkeet koottiin yhteen vastaajien anonymiteetin suojelemiseksi.

Aineisto analysoitiin kahdella eri tavalla. Ensin vastaukset analysoitiin määrällisin menetelmin. Aineiston eri kysymysten vastaukset esitetään suorina jakaumina. Suorissa jakaumissa yksittäisen kysymyksen vastausvaihtoehtojen saamat osuudet esitetään prosentuaalisena taulukkomuotona. Taulukko muutetaan tekstimuotoon arvioimalla ensin ryhmien välisiä eroja, jonka jälkeen johtopäätökset kirjoitetaan auki. (Kananen 2012, 137, 140.)

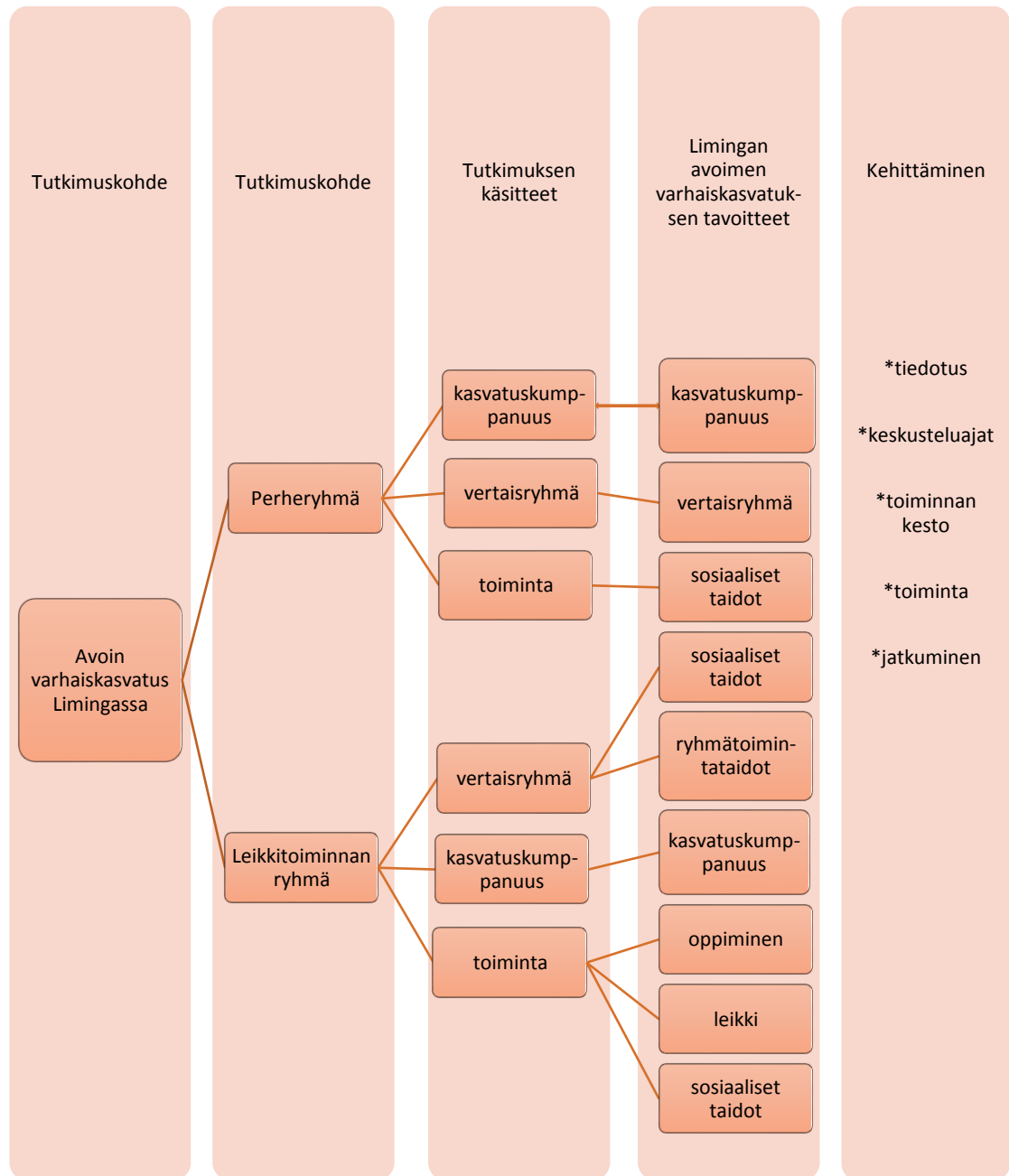
Määrällisin menetelmin tehdyn analysoinnin jälkeen avointen kysymysten kirjallinen aineisto teemoiteltiin ja luokiteltiin. Teemoittelussa tutkimusaineistosta etsitään keskeisiä aihepiirejä eli teemoja. Nämä teemat toistuvat aineistossa eri muodoissa (Eskola, 2007, 173). Teemoittelu etenee teemojen muodostamisesta niiden yksityiskohdalliseen tarkasteluun (Teemoittelu 2015).

Luokittelu on tapa ottaa aineisto haltuun. Se voi olla joko teoria- tai aineistolähtöistä. Teorialähtöinen luokittelu tarkoittaa sitä, että aineisto luokitellaan teoriasta saatujen luokkien avulla. (Kananen 2012, 117.) Tässä tutkimuksessa luokittelu eteni teorian mukaisesti. Luokittelun eteneminen on esitetty kuvassa 2. Luokittelun aluksi tutkimusaineisto luettiin tarkasti ja aineisto jaettiin kahteen osaan sen mukaan koskiko aineisto perheryhmää vai lasten leikkitoiminnan ryhmiä. Tämän jälkeen aineisto luettiin uudelleen ja se jaettiin pienempiin osiin tutkimuksen taustalla olevien käsitteiden mukaisesti. Osa aineistosta kuului kahden tai useamman käsitteen alle. Luokittelua

jatkettiin edelleen vertailemalla aineistoa Limingan kunnan avoimelle varhaiskasvatukselle antamiin tavoitteisiin, koska se oli yksi tutkimuskysymyksistä. Limingan varhaiskasvatuspäällikön mukaan avoin varhaiskasvatuspalvelu tarjoaa lapsille toimintaa, johon sisältyy oppimista ja leikkiä ja se toimii lisäksi vertaisryhmäpaikkana ja mahdollistaa kotona olevien lasten sosiaalisten taitojen kehittymisen sekä ryhmätöimintätaitojen kehittymisen. (Limingan sivistyslautakunnan pöytäkirja 1.4.2014.) Lopuksi aineistosta etsittiin avoimen varhaiskasvatustoiminnan kehittämisehdotuksia.

Tämän tutkimuksen sisällön analyysi tapahtui kvalitatiivisin ja kvantitatiivisin menetelmin. Tutkimustuloksiin on päädytty tarkastelemalla huolellisesti määrällisten kysymysten vastauksia taulukoissa sekä avointen kysymysten luokittelun tuloksia. Näitä yhdessä tulkitsemalla ja vertailemalla sekä keskenään että aiempien tutkimusten tuloksiin saatiin tämän tutkimuksen tulokset selville.

Kuva 2 Luokittelun eteneminen

5.4 Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys

Tutkimukseen osallistuminen oli vastaajille ehdottoman vapaaehtoista. Tämä tarkoitti sitä, että vastaajat tuli motivoida tutkimukseen. (Kuula 2006, 155.) Tähän tutkimukseen vastaajien motivoiminen oli helppoa. Koska tutkimuksen tuloksilla oli merkitystä avoimen varhaiskasvatustoiminnan jatkumiseen Limingassa, toiminnan käyttäjillä oli henkilökohtainen motiivi kyselyyn vastaamiselle. Tutkimustuloksia analysoidessa oli otettava huomioon se, että tämä motiivi on saattanut vaikuttaa vastauksiin.

Motivointi oli tärkeää myös riittävän suuren vastaajamäärän saavuttamiseksi. Liminka on pieni kunta eikä asiakkaita perheryhmissä ja lasten leikkitoiminnan ryhmissä ole paljon. Riittävän suuri vastausprosentti mahdollisti vastaajien pysymisen anonyymeina. Kyselylomakkeissa ei kysytä tarkkoja taustatietoja tunnistettavuuden estämiseksi, sillä taustatiedoilla ei ollut merkitystä tutkimustulosten kannalta. Tunnistamattomuuden lupaaminen saattaa myös edistää rehellisten vastausten saantia sekä lisätä osallistumishalukkuutta (Kuula 2006, 201).

Työskentelen itse lastenkerhoja ja perhekerhoja ohjaavana lastentarhanopettajana Limingan kunnassa. Koska toisen päiväkodin avoimeen varhaiskasvatustoimintaan osallistuvat perheet ovat itselleni tuttuja, Vanamon ja Linnukan päiväkodeilta palautuneet kyselyt kerättiin yhteen ennen vastausten lukemista ja analysointia vastaajien anonymiteetin turvaamiseksi. Näin en pystynyt tunnistamaan asiakkaitani vastauslomakkeista. Aineiston tarkastelu kokonaisuutena on lähtökohta aineiston anonymisoinnille. Anonymisoinnin keskeisimmät tekijät ovat tutkittavien informointi, taustamuuttujat, avointen kysymysten muuttujat ja aineiston aihepiiri. (Kuula 2006, 210.)

Vastaajille luvattiin, että heidän kyselylomakkeitaan käsitellään luottamuksellisesti ja että ne hävitetään aineistonanalyysin ja tulosten analysoinnin jälkeen. Kyselylomakkeen täyttämistä ja palauttamista pidettiin osoituksena tutkimukseen suostumisesta.

Ulkoinen validiteetti mittaa tutkimustulosten yleistettävyyttä eli sitä, että tutkimustulokset pysyvät samoina samankaltaisissa tilanteissa (Kananen 2012, 168). Tutkimukseen otettiin mukaan kaikki Limingan avoimia varhaiskasvatuspalveluja käyttävät henkilöt, joten voidaan olettaa tutkimuksen täyttävän ulkoisen validiteetin, sillä jos tutkimus toistetaan, oletettavasti tutkittavien mielipiteet ovat pysyneet samoina. Sisältövaliditeetti tarkoittaa oikeiden mittareiden käyttöä eli sitä, että mitataan sitä asiaa, mitä aiotaan tutkia (Kananen 2012, 169). Tutkimuksen tarkoituksena oli tutkia asiakkaiden kokemuksia avoimista varhaiskasvatuspalveluista ja tutkimuslomakkeen kysymyksillä saatiin vastaukset esitettyihin tutkimuskysymyksiin.

Tutkimuksen reliabiliteetti tarkoittaa saatujen tutkimustulosten pysyvyyttä, mikäli tutkimus toistetaan. Laadullisen tutkimuksen tutkimustulosten siirrettävyys eli pitävyys vastaavissa tapauksissa edellyttää tarkkaa dokumentointia tutkimusasetelmasta ja tutkimuskohteesta. Laadullinen tutkimus ei kuitenkaan pyri yleistettävyyteen. (Kananen 2012, 173, 175). Tämä tutkimus on tehty tietynä toimintakautena Limingassa avointen varhaiskasvatuspalvelujen asiakkaille. Tutkimustulokset ovat pysyviä tälle joukolle, mutta asiakkaiden ja avoimen varhaiskasvatustoiminnan henkilökunnan vaihtuessa tuloksetkin saattavat muuttua. Tämän tietyn toimintakauden asiakkaille tehdyn tutkimuksen tutkimustuloksia voidaan pitää luotettavina, koska vastausprosentti oli suuri. Tutkimuksella ei tavoitella tilastollista yleistettävyyttä. Tutkimuksen vaiheet on kuitenkin dokumentoitu tarkasti, jotta se on siirrettävissä.

Oma roolini avointen varhaiskasvatuskerhojen ohjaajana ja tutkimuksen tekijänä on vaativa. Kaksoisrooli työntekijänä ja tutkijana tuli pitää koko tutkimuksen tekemisen ja raportoinnin ajan mielessä. Oman objektiivisuuden säilyttäminen joka tilanteessa oli ehdottoman tärkeää tutkimuksen luotettavuuden vuoksi. Informaation antaminen

tutkimuksesta oli ensisijaisen tärkeää tutkittavien tiedon lisäämiseksi. Tutkittaville luovattiin paitsi anonymiteetti, myös se, että tutkimukseen osallistuminen oli täysin vapaaehtoista, ja ettei osallistumattomuus vaikuttaisi heidän saamaansa palveluun. Joskus tutkittava saattaa suostua tutkimukseen vain sen takia, ettei hänen suhteensa tutkijaan viranomaisena muuttuisi (Kuula 2006,146). Roolini Vanamon päiväkodin avoimen varhaiskasvatusryhmien ohjaajana on saattanut lisätä vastausaktiivisuutta Vanamon päiväkodin avoimissa varhaiskasvatusryhmissä. Työskentelen läheisesti useiden asiakkaiden kanssa ja onkin mahdollista, että he ensisijaisesti halusivat auttaa minua tutkimuksen teossa. Pyrin kuitenkin kertomaan heille selkeästi, ettei tutkimukseen osallistumattomuus vaikuta heidän asiakkuuteensa.

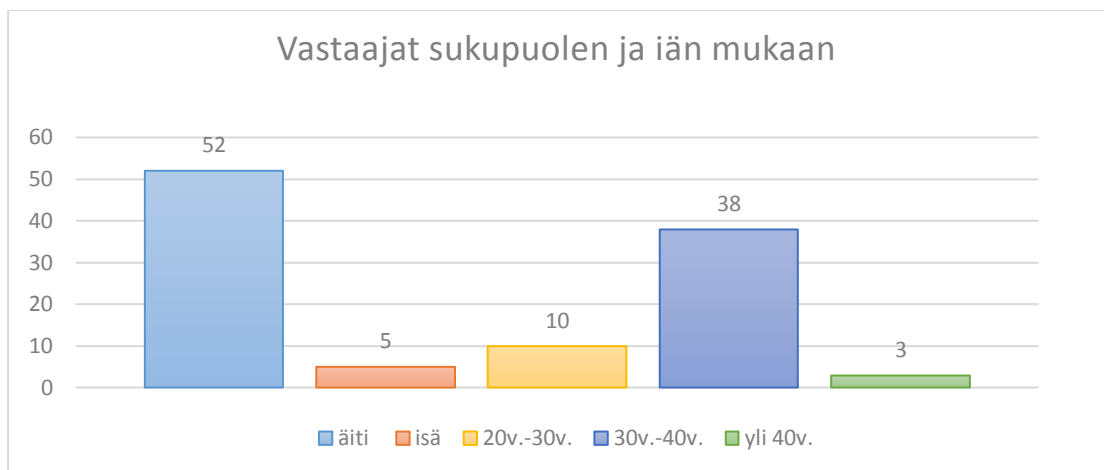
6 Tutkimuksen tulokset

Tutkimustulokset esitellään neljässä osassa. Kaikkien tutkimuskyselyyn vastanneiden taustatiedot koottiin yhteen. Taustatietojen esittäminen molemmista kyselyistä yhdessä edesauttaa vastaajien tunnistamattomuutta. Toisessa osassa esitellään perheryhmiiä koskevat tutkimustulokset ja kolmannessa osassa lasten leikkitoiminnan ryhmiä koskevat tutkimustulokset. Näiden ryhmien tulokset esitellään erikseen, koska toiminta on hyvin erityyppistä. Neljännessä osassa esitellään koko avointa varhaiskasvatustoimintaa koskevia kehitysehdotuksia, joita kyselyissä nousi esille. Näitä vastauksia ei ole eroteltu ryhmittäin, koska ne olivat niin selkeästi yhteydessä toisiinsa.

6.1 Taustatiedot

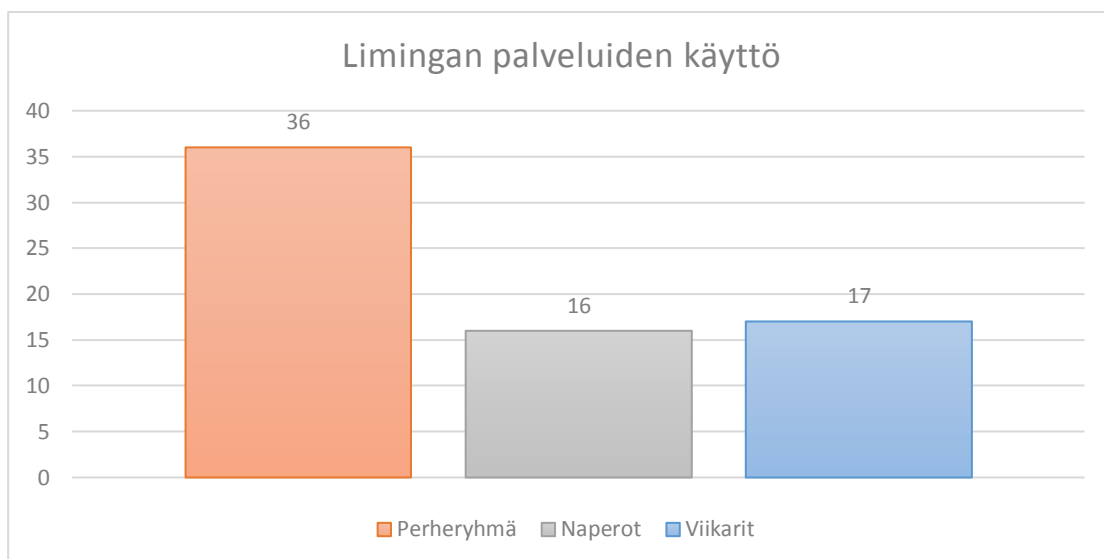
Limingan avoimen varhaiskasvatustoiminnan perheryhmissä kävijöitä oli viikoittain keskimäärin 40. Yhtä paljon asiakkaita oli lasten leikkitoiminnan ryhmässä. Tutkimuslomakkeeseen vastasi 57 asiakasta, joista osa oli asiakkaina molemmissa ryhmässä. Melkein kaikki (91 %) vastaajat olivat äitejä. Vain viisi (9 %) isää vastasi kyselyyn. Kaikki vastaajat eivät halunneet kertoa ikäänsä, mutta suurin osa (75 %) vastaajista oli 30-40 –vuotiaita. Kymmenen vastaajaa oli 20-30-vuotiaita ja muutama (3 kpl) yli 40-vuotiaita. Yhtään alle 20-vuotiasta vastaajaa ei ollut. (Taulukko 2.)

Taulukko 2 Vastaajat sukupuolen ja iän mukaan

Vastaajat ovat ahkeria avointen varhaiskasvatuspalveluiden käyttäjiä. (Taulukot 3 ja 4.) Useat vastaajista käyttivät Limingan kunnan järjestämien avoimien varhaiskasvatuspalveluiden lisäksi myös muita alueella järjestettäviä avoimia varhaiskasvatuspalveluita. Kyselyyn vastanneista 36 perhettä (63 %) osallistui Limingan kunnan järjestämään perheryhmään. Vastanneista 34 perheestä (60 %) lapsi kävi Limingan kunnan lasten leikkitoiminnan ryhmässä, joko Naperoissa (16 lasta) tai Viikareissa (17 lasta).

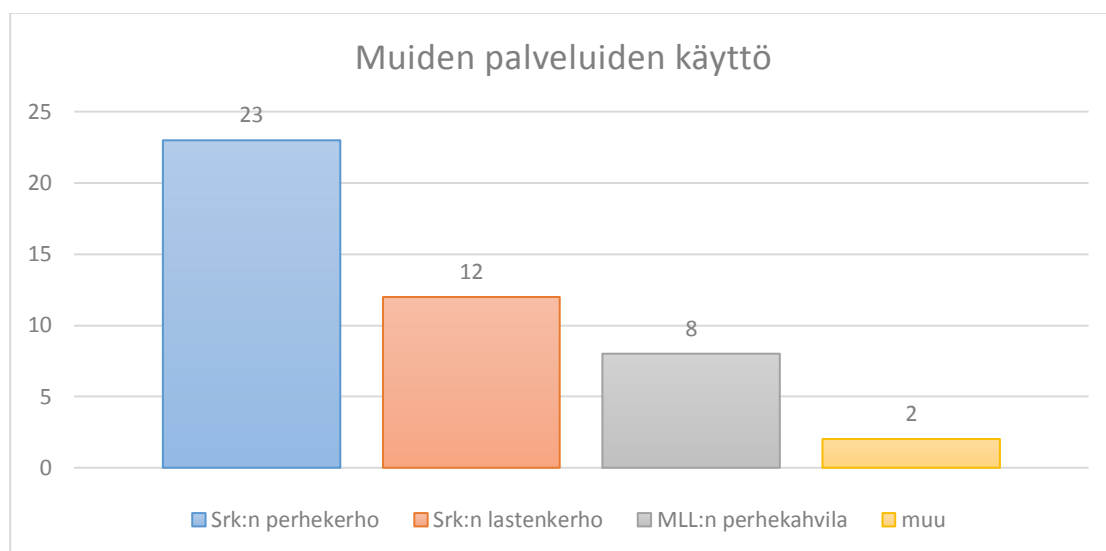
Taulukko 3 Limingan palveluiden käyttö

Limingan seurakunta järjestää perhekerhoa Limingassa kaksi kertaa viikossa. Vastaa- jista seurakunnan perhekerhoon osallistui 40 % vastanneista. Limingan seurakunta järjestää alueella myös lastenkerhoja, joihin osallistui lapsia 21 % vastanneiden per- heistä.

Myös Mannerheimin lastensuojeluliitto järjestää Limingassa avointa varhaiskasvatus- toimintaa pitämällä perhekahvilaa kerran viikossa. Vastaaajista 14 % on käynyt perhei- neen MLL:n perhekahvilassa. 3,5 % vastaaajista mainitsi käyttävänsä myös muita avoi- mia varhaiskasvatuspalveluita. Tällaisiksi palveluiksi nimettiin muun muassa Limingan seurakunnan järjestämä Esikkoryhmä.

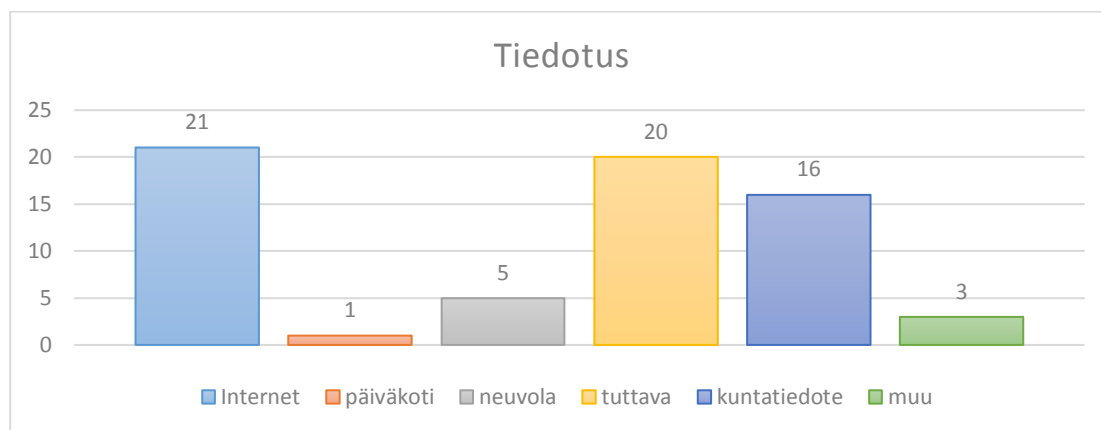
Taulukko 4 Muiden palveluiden käyttö

Sekä perheryhmiin osallistuneet vanhemmat että lasten leikkitoiminnan ryhmiin osal- listuneiden lasten vanhemmat kertoivat tiedon Limingan kunnan järjestämästä avoi- mesta varhaiskasvatustoiminnasta tulleen useimmiten tuttavalta (37 %) tai internetin (37 %) kautta (Taulukko 5.). Neuvolasta tiedon avoimesta varhaiskasvatustoiminnasta Limingassa oli saanut 9 % perheryhmään tai leikkitoiminnan ryhmään osallistunutta perhettä. Yllättäen päivähoidon kautta tiedon kunnan järjestämästä avoimesta var- haiskasvatustoiminnasta oli saanut vain yksi vastanneista.

Kuntatiedote ilmestyy muutaman kerran vuodessa paikallisessa ilmaisjakelulehti Rantalakeudessa. Kuntatiedotteessa muun muassa tiedotetaan kuntalaisia kunnan asioista. Tämän kuntatiedotteen kautta 28 % Limingan avoimen varhaiskasvatustoiminnan asiakasperheistä oli kuullut palveluista. Muina tiedotusvälineinä vastauksissa mainittiin seurakunnan järjestämä esikkoryhmä sekä harrastusryhmät.

Taulukko 5 Tiedotus

6.2 Perheryhmät

6.2.1 Rytmitystä arkipäiviin

Limingan lapsi- ja nuorisopoliittista ohjelmaa valmisteltaessa asukkaille tehtiin kuntalaiskysely. Kyselyssä asukailta pyydettiin muun muassa kehittämissuhteita kunnalle. Vastauksien joukossa toivottiin kunnan järjestävän vertaisryhmiä vanhemmille ja siihen toiveeseen Limingan kunta vastasi aloittamalla avoimen varhaiskasvatustoiminnan kokeilun. (Lapsi- ja nuorisopoliittinen toimenpideohjelma 2014, 8, 10.) Tutkimuksessa haluttiin selvittää, kuinka Limingan avoin varhaiskasvatustoiminta vastaa asukkaiden tarpeisiin. Tämän johdosta selvitettiin syitä perheryhmiin hakeutumiselle sekä kokemuksia toiminnan onnistumisesta.

Perheryhmien kävijöille jaetuista kyselylomakkeista palautui 28 kappaletta. Vastauksista erottui selkeästi kaksi yleistä syytä hakeutua perheryhmään. Tärkeä motiivi perheryhmään hakeutumiselle oli toisten vanhempien ja lasten tarjoama seura. Monet vastaajat mainitsivat uusien tuttavien saamisen olevan syy käydä perheryhmässä. Uusia ystäviä kaivattiin sekä vanhemmille että lapsille. Joissakin vastauksissa kerrottiin, myös kuinka vauvaperheissä kaivattiin seuraa isommalle sisarukselle.

”Tavataksemme/tutustuaksemme muihin lapsiin/vanhempiin. Jotta saisimme vaihtelua kotiarkeen.” (Äiti, 30-40v.)

”Jotta saisimme isommalle lapselle kavereita ja mukavaa toimintaa kotihoiton ajaksi. Myös aikuisten seura itselle tärkeää.” (Äiti, 20-30v.)

Toinen syy, joka erottui selkeästi vastausten joukosta, oli toive saada arkeen jotain uutta sekä erityisesti lasten tarpeet. Vastaajat kaipasivat lapsilleen virikkeitä, uusia kokemuksia, sosiaalisia kontakteja ja leikkejä muiden lasten kanssa. Vastauksista näkyi myös perheryhmän tarjoama tuki arkipäivien sujumiseen.

”Tuki arkeen, lapset saa virikkeitä, nauttivat aikuisohjaajan huomiosta ja aktiivisesta työotteesta, virikkeellinen ympäristö. Täällä kun ei ole kyläpaikkoja ja harrastuksia.” (Äiti, yli 40v.)

”Lapset saavat virikkeitä ja itse vertaistukea. Rytmitystä arkipäiviin.” (Äiti, 20-30v.)

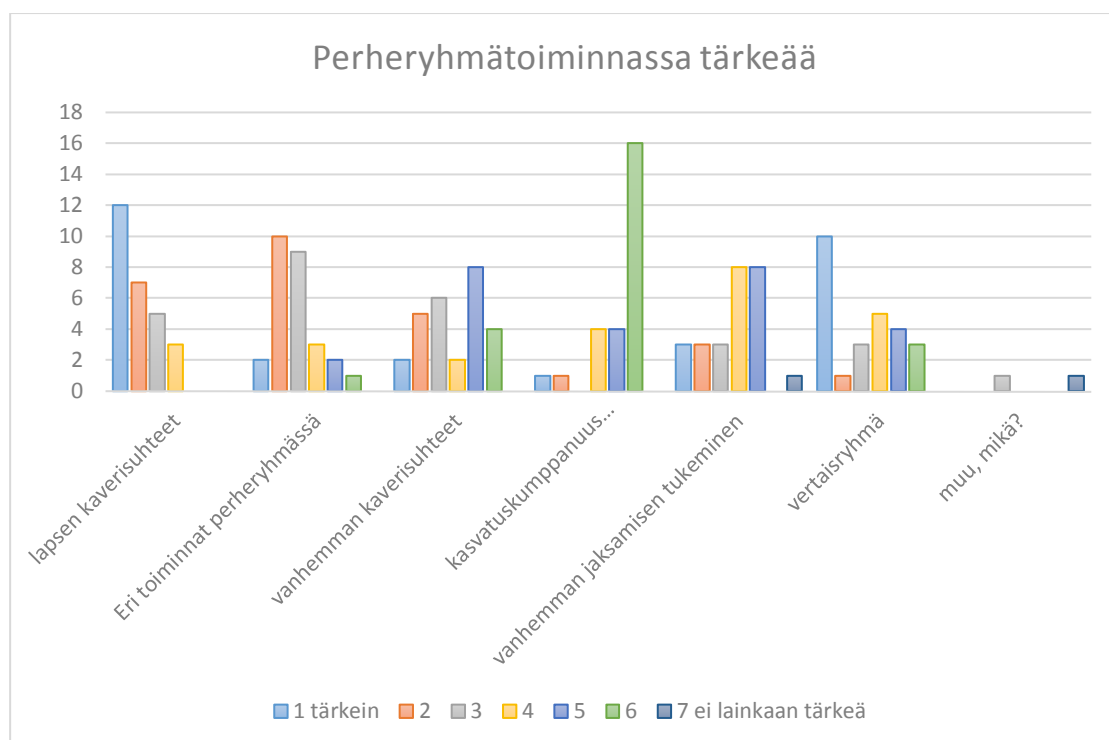
Perheryhmän kyselyssä vastaajia pyydettiin laittamaan perheryhmän tavoitteita tärkeysjärjestykseen. Tärkeimmäksi koettu tavoite sai arvon yksi (1) ja vähiten tärkeäksi koettu tavoite sai arvon seitsemän (7). Valmiiksi annetut vaihtoehdot olivat vertaisryhmä, vanhemman jaksamisen tukeminen, kasvatuskumppanuus perheryhmän oh-

jaajan kanssa, vanhemman kaverisuhteet, lapsen kaverisuhteet, eri toiminnot perheryhmässä sekä avoin vastausvaihtoehto, johon vastaaja saattoi laittaa tavoitteen, joka hänen mielestään puuttui vastausvaihtoehdoista. (Taulukko 6.)

Tärkeimmiksi tavoitteiksi kyselyn vastauksissa nousivat lapsen kaverisuhteet sekä vertaisryhmä, jotka saivat yhtä monta kertaa arvon yksi (1). Tämä tulos oli samansuuntainen kuin avoimessa kysymyksessä perheryhmään hakeutumisen syistä. Eniten arvoja kaksi (2) ja kolme (3) annettiin tavoitteelle eri toiminnot perheryhmässä. Näitä arvoja saivat paljon myös tavoitteet vanhempien ja lasten kaverisuhteista. Tulosten mukaan tärkeimmiksi syiksi perheryhmässä käymiselle ovat sosiaaliset kontaktit sekä virikkeet. Nämä ovat myös niitä tavoitteita, joita perheryhmän kokeilulle annettiin, kun sen aloittamisesta päätettiin keväällä 2014. Vanhempien jaksamisen tukemista ei koettu kovinkaan tärkeäksi perheryhmätoiminnassa.

Vastausvaihtoehtoa joku muu käytettiin kaksi kertaa. Tärkeää näiden vastausten mukaan olivat perheryhmän tarjoama vaihtelu arkeen sekä se, että lapsi on kiltimpi perheryhmässä kuin kotona.

Taulukko 6 Perheryhmätoiminnassa tärkeää

6.2.2 Juttukavereiden tarve

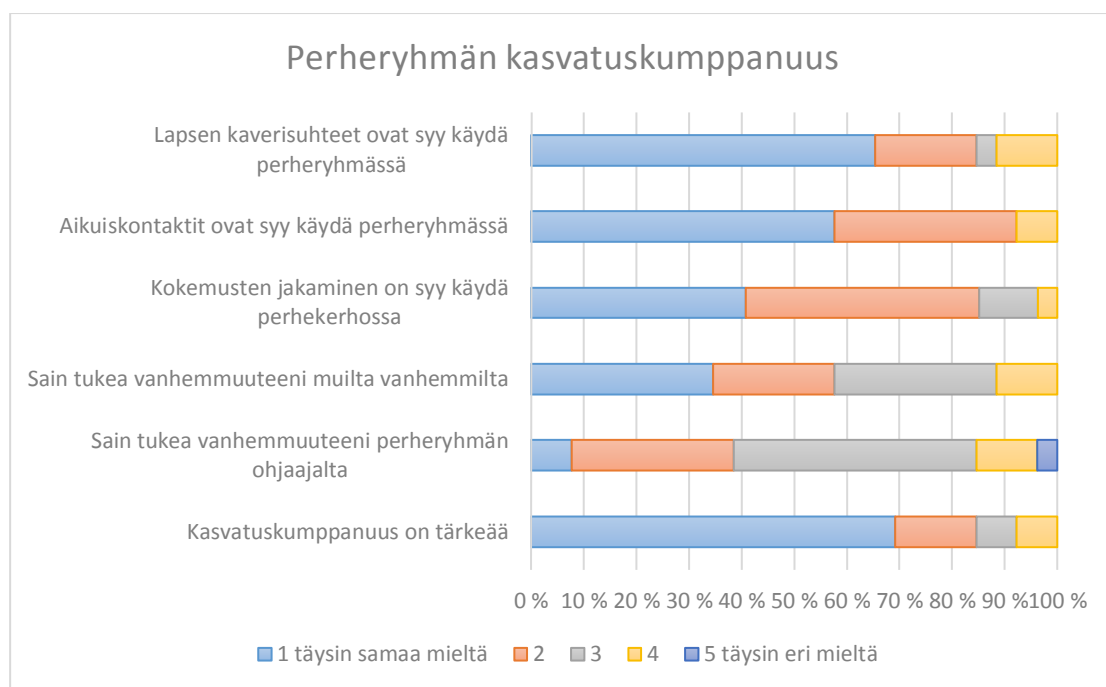
Lapsen kasvun ja kehityksen tukeminen sekä lapsen hyvinvoinnin suojeleminen kotona ja varhaiskasvatuksen piirissä on kasvatuskumppanuuden tehtävä (Veisson, Peterson & Suur 2010, 83). Perheryhmässä kasvatuskumppanuutta syntyy vanhempien kesken sekä vanhempien että perheryhmän ohjaajana toimivan lastentarhanopettajan kesken. Vanhemmat keskustelevat toistensa kanssa omasta arjestaan ja lapsistaan ja jakavat kokemuksia vertaisryhmässä. Samalla he saavat puolin ja toisin tukea ja tietoa toisiltaan. Lastentarhanopettajan koulutus antaa valmiuksia tukea vanhempia heidän kasvatustehtävässään. Perheryhmässä tukeminen saattaa olla myös suoraa neuvomista, mutta enemmän tukeminen ilmenee vaihtoehtojen antamisena, kehuina ja hyväksyntänä.

Tutkimuksen mukaan kasvatuskumppanuutta perheryhmän ohjaajana toimivan lastentarhanopettajan kanssa koettiin vähiten tärkeäksi perheryhmän tavoitteista. Vertaisryhmä oli toisille vastaajille todella tärkeä, mutta lähes yhtä moni vastaaja ei kokenut vertaisryhmää tärkeäksi perheryhmässä. (Taulukko 6.)

Perheryhmään osallistuneille tehdyn kyselyn mukaan kasvatuskumppanuus koetaan tärkeäksi. Lähes 70 % vastaajista oli täysin samaa mieltä siitä, että kasvatuskumppanuus on tärkeää eikä yksikään vastaajista ollut täysin eri mieltä asiasta. (Taulukko 7.)

Taulukon 7 mukaisesti kokemusten jakaminen on todella merkittävä syy käydä perheryhmässä. Jopa 85 % vastanneista oli sitä mieltä, että kokemusten jakaminen on perheryhmässä käynnin tarkoitus. Useat vanhemmat (58 %) kokivat saaneensa tukea omaan vanhemmuuteensa toisilta vanhemmilta. Yli puolet vastanneista kertoi saaneensa tukea vanhemmuuteensa muilta vanhemmilta, kun taas perheryhmän ohjaajana toimivilta lastentarhanopettajilta tukea koki saaneensa hieman alle 40 % vastanneista. Tämä vastaustulos vahvistaakin tulosta, jonka mukaan tärkeintä perheryhmässä ovat kaverisuhteet ja vähiten tärkeää kasvatuskumppanuus perhekerhon ohjaajan kanssa (Taulukko 6).

Taulukko 7 Perheryhmän kasvatuskumppanuus

Kasvatuskumppanuuden tärkeys näkyi myös kyselyn avoimien kysymysten vastauksissa.

”Tykännyt siitä, että ohjaaja huomioi kaikki lapset, kehittää leikkiä, juttelee lasten kanssa. Se auttaa lapsia ja tukee vanhemman kasvatustyötä.” (Äiti, yli 40v.)

”Juttukavereiden tarve. Ja lelu.” (Äiti, 30-40v.)

6.2.3 Uutta aktiviteettia

Limingan kunnan perheryhmissä on järjestetty kunnan varhaiskasvatussuunnitelman pohjalta (Varhaiskasvatussuunnitelma, 2013) monenlaista toimintaa. Perheryhmässä on muun muassa laulettu, loruilta, askarreltu monipuolisesti, liikuttu sisällä ja ulkona ja luettu kirjoja. Perheryhmäläiset ovat halutessaan osallistuneet myös päiväkotien

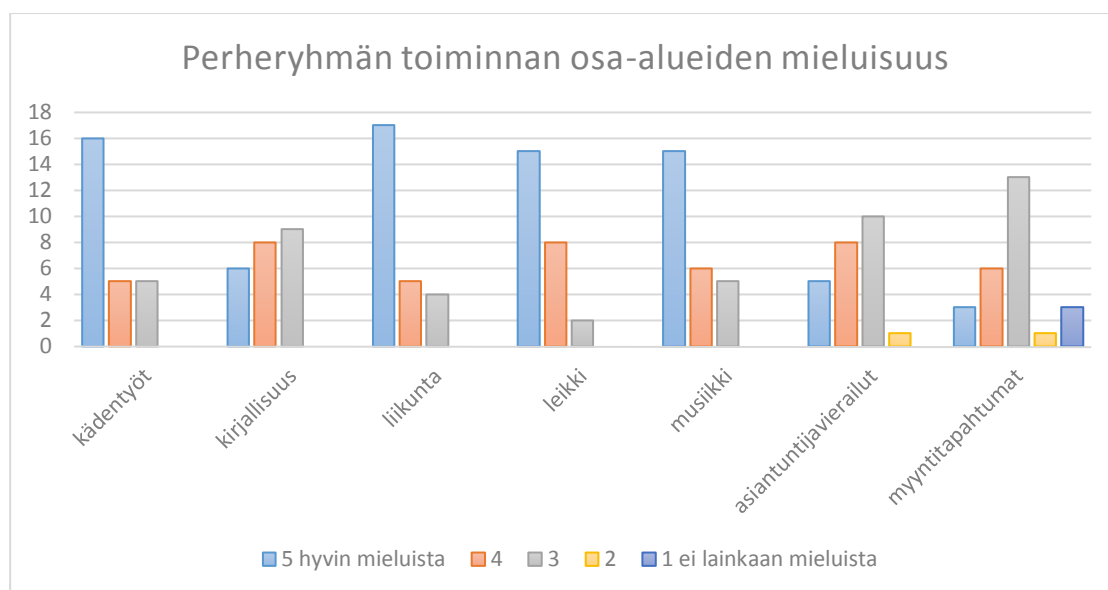
yhteisiin tapahtumiin, kuten joulupolkuun, seurakunnan järjestämiin hartaushetkiin ja erilaisten vierailijoiden tapaamisiin. Perheryhmässä on käynyt lisäksi omia vierailijoita. Tällaisia ovat olleet muun muassa neuvolan terveydenhoitaja, perhetyöntekijä, kiertävä erityislastentarhanopettaja, aluepäiväkodinjohtaja, joulumyyjäisten myyjät ja kirjastonhoitaja.

Perheryhmään osallistuneille vanhemmille tehdyssä kyselyssä kysyttiin, kuinka mieluista toiminta perheryhmässä oli ollut. Tällä pyrittiin saamaan vastaus siihen, oliko toiminta vastannut perheiden tarpeisiin ja lisäksi vastausten avulla toivottiin pystytävän kehittämään toiminnan sisältöä tulevaisuudessa. Toiminnot arvioitiin yhdeksi tärkeäksi syyksi käydä perhekerhossa (Taulukko 6), joten niiden mieluisuus on tärkeää.

”Esikoisen kasvettua isommaksi tuli tunne, että tarvitaan jotain uutta aktiiviteettia.” (Äiti, 20-30v.)

Strukturoidun kysymyksen vastauksien mukaan kädentyöt, liikunta, leikki ja musiikki olivat olleet mieluisimpia toimintoja perheryhmässä. Kirjallisuus ja asiantuntijavierailutkin olivat olleet useimpien mielestä mieluisia. Myyntitapahtumat olivat ainoa toiminta, joka ei ollut miellyttänyt kaikkia. (Taulukko 8.)

Taulukko 8 Perheryhmän toiminnan osa-alueiden mieluisuus

Avoimien kysymysten vastauksissa puhuttiin myös toiminnoista, vaikka sitä ei suoraan kysyttykään. Erityisesti huomioitavaa avoimien kysymysten vastauksissa oli se, että useassa kerrottiin isommille lapsille kohdennettujen toimintojen olleen erityisen mieluisia ja tärkeitä.

”On ollut mukava käydä täällä. Erityisesti askartelut ovat olleet mieluisia, ja niitä ollaan tehty myös kotonakin.” (Äiti, 20-30v.)

”Tässä perhekerhossa on parhaiten isommille lapsille tekemistä ja toimintaa.” (Äiti, 30-40v.)

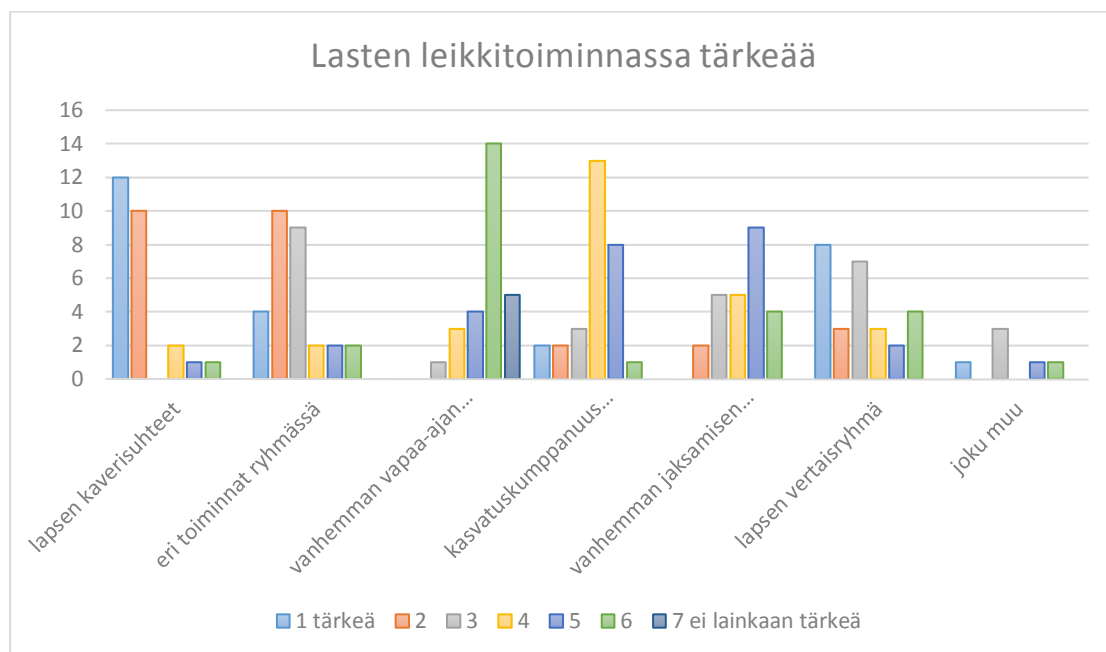
6.3 Lasten leikkitoiminnan ryhmät

6.3.1 Sosiaalista toimintaa

Avoimen varhaiskasvatustoiminta aloitettiin Limingan kunnassa, jotta kotihoidossa olevilla lapsilla olisi vertaisryhmä, jossa heidän sosiaaliset taitonsa ja ryhmätoimintataitonsa voisivat kehittyä. Toimintaan sisältyy sekä oppimista että leikkiä. Kysyttäessä

leikkitoimintaan osallistuneiden lasten vanhemmilta, miksi he hakivat lapselleen ryhmäpaikkaa, vastauksista nousi esille kaksi merkittävää syytä. Toinen syyistä oli kavereisuhteiden saaminen lapsille ja toinen leikkitoiminnan tarjoamat toiminnot (Taulukko 9).

Taulukko 9 Lasten leikkitoiminnassa tärkeää

Useimmissa vastauksissa (20/28) vanhemmat kertoivat halunneensa tarjota lapsilleen mahdollisuuden saman ikäisten lasten seuraan, koska lapsi kaipasi kavereita eikä niitä löytynyt kotoa tai naapurustosta. Vanhemmat toivoivat toiminnan opettavan lapsilleen sosiaalisia taitoja sekä olemaan osa ryhmää. Vastauksissa kerrottiin, kuinka äiti hoitaa kotona pienempää sisarusta ja kuinka isompi lapsi kaipaa jo muuta kodin lisäksi.

”Haluttiin lapsille sosiaalista elämää kodin ulkopuolelle.” (Isä, 30-40 v.)

*”Jotta lapsilla olisi ikäistään leikkiseuraa, hän oppisi toimimaan suurem-
massa lapsiryhmässä, jotta hän oppisi lisää käden- ym. taitoja ohjatussa toi-
minnassa. Jotta hän saisi kontakteja muihin lapsiin ja aikuisiin ihmisiin kuin
vain perheenjäseniin ja perhetuttaviin.” (Isä, 30-40 v.)*

Vanhemmat olivat hakeneet lapsilleen leikkitoimintaryhmäpaikkaa myös avoimen
varhaiskasvatustoiminnan tarjoamien virikkeiden vuoksi. Leikkitoiminnan ryhmän toi-
vottiin tarjoavan lapsille ikätasonmukaista toimintaa, virikkeitä sekä ohjattua toimin-
taa. Vastauksissa mainittiin, ettei kotona välttämättä ehditä tai osata tarjota lapselle
sopivaa toimintaa. Avoimen varhaiskasvatustoiminnan leikkitoiminnan ryhmä on toi-
minut vastauksien mukaan myös kuntouttavana tukitoimintana. Yksittäisiä syitä leik-
kitoimintaryhmässä käymiselle ovat olleet lisäksi omatoimisuuden lisääminen ja opet-
telu päiväkotia varten.

Useassa vastauksessa (8/28) mainittiin, kuinka leikkitoiminnan ryhmän ajateltiin ole-
van paikka, jossa lapsi saattoi harjoitella ryhmätoimintataitoja sekä kotoa pois ole-
mista ennen esikouluvuoden tai päivähoiton alkamista. Vanhemmat toivoivat lapsil-
lensa ”omaa” toimintaa ilman vanhempia. Leikkitoimintaryhmä nähtiin myös aske-
leena siirtymisessä kotihoidosta päiväkotiin. Leikkitoimintaryhmässä käynti näyttää
vastausten valossa helpottavan lapsen päivähoiton aloittamista myös vanhemmalla.

*”Ajattelimme, että kerhossa käynti riittäisi lapsellemme ja siksi päädyimme
hakemaan paikkaa Viikareihin päiväkodin sijaan.” (Äiti, 30-40 v.)*

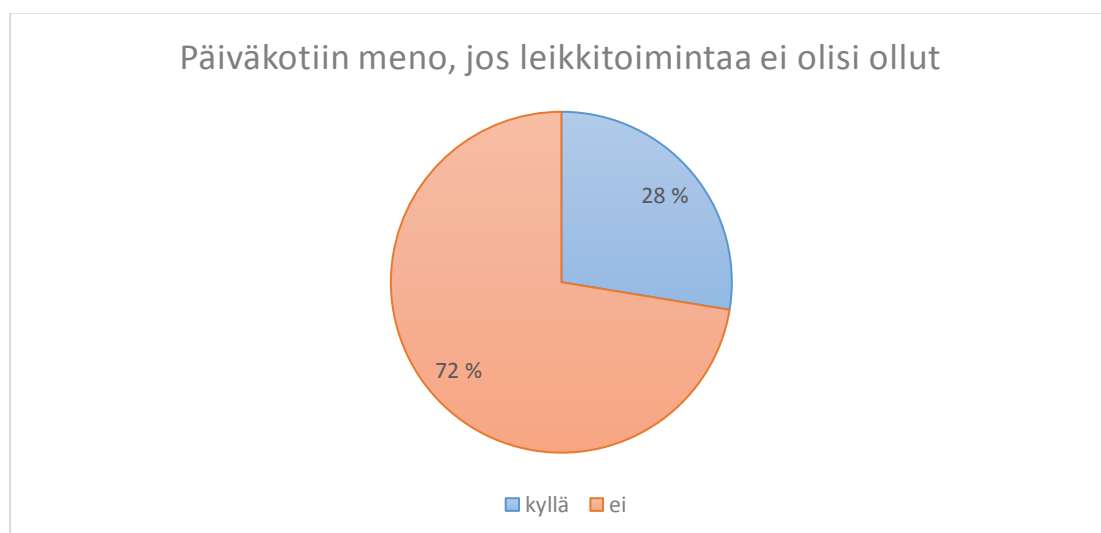
*”Lapsi oppisi sosiaalisemmaksi, oppisi olemaan osa ryhmää (tulevaa päivä-
kotielämää varten), oppisi olemaan hetken vieraiden kanssa.” (Äiti, 30-40v.)*

*”Täytyy mainita, että lapsen vieminen kokopäiväiseen hoitoon ei tunnu lain-
kaan niin stressaavalta, kun on kerhossakin viihtynyt niin hyvin.” (Äiti, 30-
40v.)*

Lasten leikkitoiminnan ryhmiin hakeuduttiin vastauksien perusteella pääasiassa lapsesta johtuvista syistä. Vastanneet selkeästi kertoivat ryhmiin hakeutumisen taustalla olevan lähinnä lapsen tarpeet. Vain muutamassa vastauksessa kerrottiin leikkitoiminnan tarjoavan myös vanhemmalle hetkisen omaa aikaa tai aikaa vauvan kanssa. Kyselyn vastauksissa käy selvästi ilmi, ettei vanhemman vapaa-ajan mahdollistaminen ole syy leikkitoiminnan ryhmään hakeutumiselle. Vanhemman jaksamisen tueksi ryhmään hakeuduttiin hieman suuremmissa määrin, mutta sekään ei ollut ensisijainen syy. (Taulukko 9.)

Kun avoimen varhaiskasvatustoiminnan kokeilu aloitettiin Limingassa, haluttiin nähdä vapauttaisiko se päivähoitopaikkoja työssäkäyvien tai opiskelevien vanhempien lapsille. Leikkitoimintaan osallistuneiden lasten vanhemmilta kysyttiin, olisivatko he hakeneet lapselleen päivähoitopaikkaa, mikäli leikkitoiminnan ryhmiä ei olisi ollut tarjolla. 28 % vastanneista olisi hakenut tällaisessa tilanteessa päivähoitopaikkaa (Taulukko 10). Lisäksi muutamasta vastauksesta kävi ilmi, että päivähoitoon hakeminen olisi ajankohtaista aikaisemmin ilman leikkitoiminnan ryhmiä, vaikkei vielä sillä hetkellä olisikaan ajankohtaista. Voidaankin siis todeta, että leikkitoimintaryhmät ovat vapauttaneet päivähoitopaikkoja.

Taulukko 10 Päiväkotiin meno, jos leikkitoimintaa ei olisi ollut

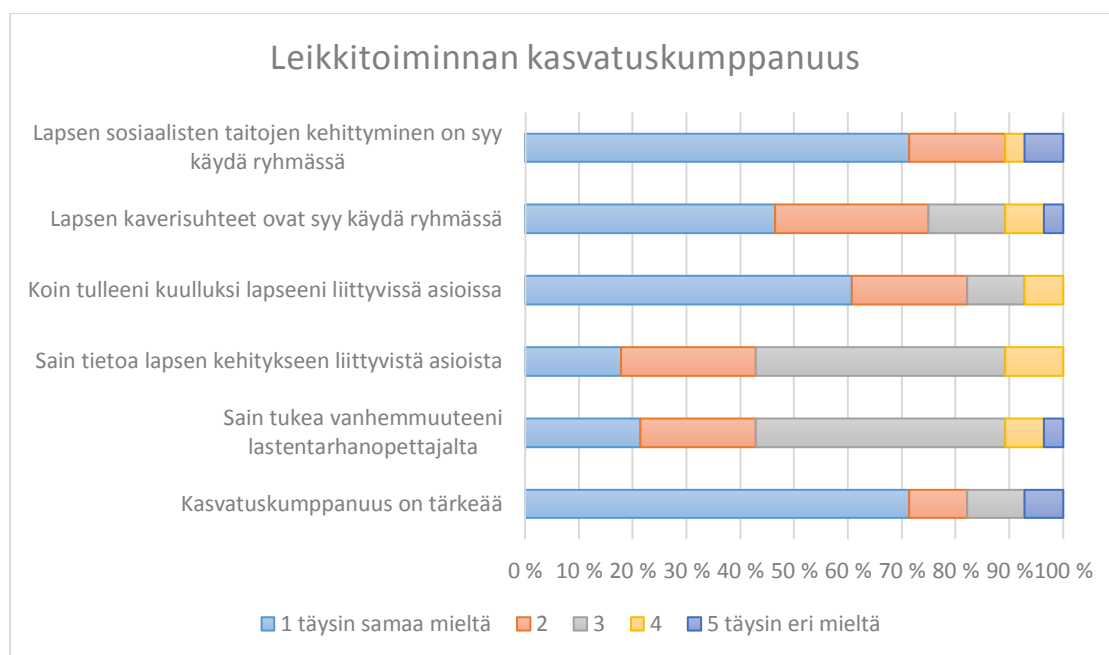
6.3.2 Ammatillaiset osaavat arvioida

Avointen kysymysten vastauksissa ei kasvatuskumppanuutta leikkitoiminnan ryhmän lastentarhanopettajan kanssa mainittu suoraan. Muutaman vastauksen perusteella kävi kuitenkin ilmi, että vanhemmat arvostavat varhaiskasvatuksen henkilökunnan ammattitaitoa, ja että se on ollut syy myös ryhmään hakeutumiselle.

”Meille vanhemmille nimenomaan päiväkodin järjestämä lastenkerho tuntui mieluisimmalta vaihtoehdolta kerhon monipuolisen toiminnan vuoksi ja meille vanhempina on mukavaa, että toimintaa ohjaavat varhaiskasvatuksen ammattilaiset, joilla on paljon kokemusta lapsista ja jotka osaavat arvioida lapsemme kehitystä ja toimintaa.” (Isä, 30-40v.)

Kasvatuskumppanuus lastentarhanopettajan kanssa arvioitiin vastauksissa tärkeäksi. Yli 80 % vastanneista piti kasvatuskumppanuutta tärkeänä (Taulukko 11). Kuitenkin vain alle puolet vastanneista koki saaneensa tukea vanhemmuuteensa lastentarhanopettajalta. Toisaalta vain noin 10 % vastanneista olisi sitä mieltä, etteivät olleet saaneet tukea vanhemmuuteensa lastentarhanopettajalta. Yli 80 % vastanneista koki, että oli tullut kuulluksi lapseensa liittyvissä asioissa ja reilu 40 % vastanneista oli saanut tietoa lapsen kehitykseen liittyvissä asioissa.

Taulukko 11 Leikkitoiminnan kasvatuskumppanuus

Leikkitoiminnan ryhmiin osallistuneiden lasten vanhemmat pitävät kasvatuskumppanuutta lastentarhanopettajan kanssa tärkeänä. Tämä näkyy kyselyn vastauksissa siinä, kuinka vanhemmat useassa vastauksessa ehdottavat keskusteluhetkiä lapsen kehityksestä lastentarhanopettajan kanssa.

”Jotkut lyhyet keskusteluajat jossain vaiheessa vuotta voisi olla kivat, miten lapsi on kehittynyt ym.” (Äiti, 20-30v.)

”Vanhempainvartti tai vastaava olisi kiva ja hyödyllinen.” (Äiti, 30-40v.)

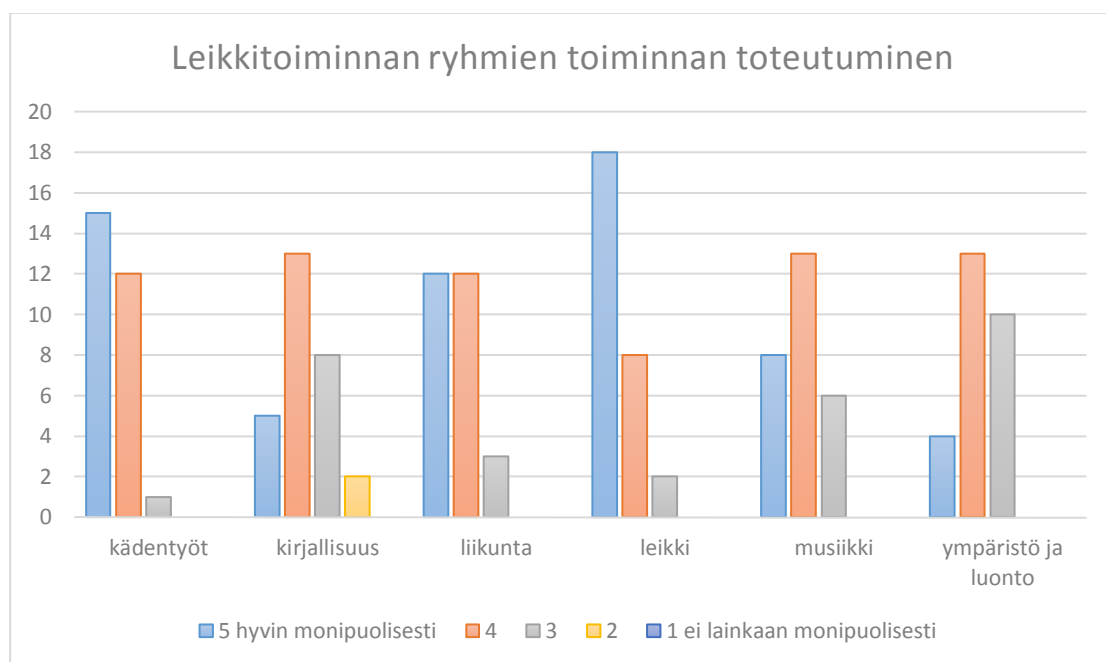
6.3.3 Kohokohta viikolla

Avoimen varhaiskasvatustoiminnan kokeilun luvattiin Limingassa olevan toimintaa, johon sisältyy oppimista ja leikkiä. Toimintaa on toteutettu Limingan kunnan varhaiskasvatussuunnitelman pohjalta. Eri toiminta muotoja ovat olleet kirjallisuus, leikki,

liikunta, kädentyöt, musiikki, ympäristö ja luonto. Lisäksi ryhmäläiset ovat osallistuneet päiväkodeilla yhteisesti järjestettyihin toimintoihin, kuten eri vierailijoiden käyn- teihin, ulkotapahtumiin ja retkiin sekä seurakunnan järjestämiin hartaushetkiin. Las- ten leikkitoiminnan ryhmiin osallistuneiden lasten vanhemmilta kysyttiin, kuinka mo- nipuolisia eri toiminnat ovat olleet heidän mielestään.

Vastauksien mukaan vanhempien mielestä toiminta leikkitoiminnan ryhmissä on ollut jokaisella alueella monipuolista (Taulukko 12). Tyytyväisimpiä vanhemmat ovat leik- kiin, kädentaitojen harjoitteluun sekä liikuntaan ja musiikkiin. Vanhempien mielestä kirjallisuutta voisi järjestää monipuolisemmin.

Taulukko 12 Leikkitoiminnan ryhmien toiminnan toteutuminen

”Kerhotoiminta on ollut pojallamme kohokohta viikolla, koska hän on koti- hoidossa/mummolassa.” (Äiti 30-40v.)

”Ja loistava juttu myös niille kellä on (sisaruksia kotona), koska jokainen äiti tietää, että kun on paljon pieniä, varhaiskasvatuksellisen sisällön luominen voi jäädä vähiin.” (Äiti, 30-40v.)

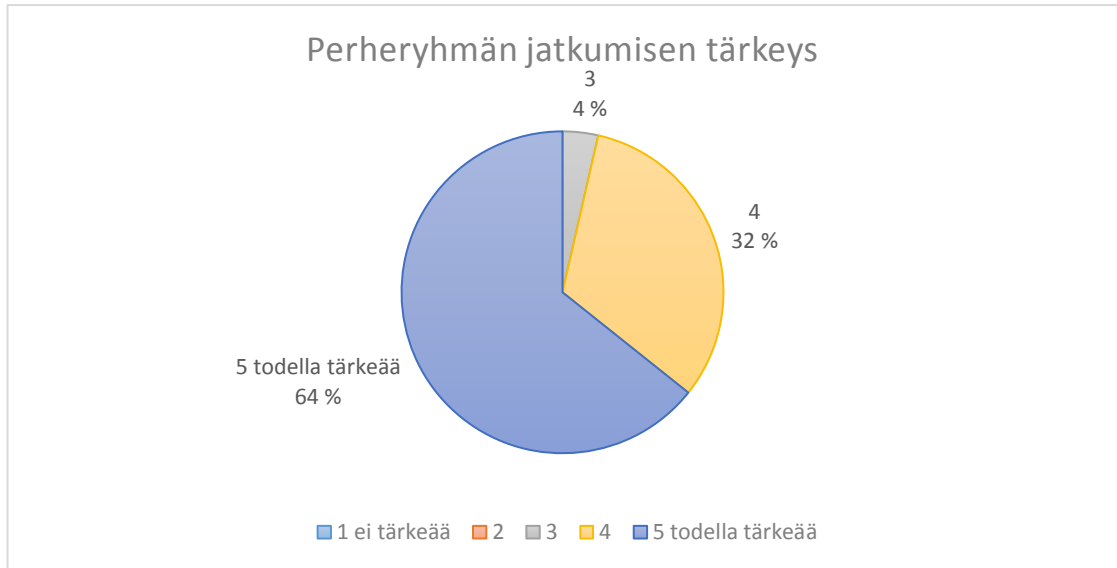
6.4 Kehitysehdotukset

6.4.1 Kevyt vaihtoehto

Sekä perheryhmäläisille että lasten leikkitoiminnan ryhmän vanhemmille osoitetussa kyselyssä pyydettiin vastaajia arvioimaan avoimen varhaiskasvatustoiminnan jatkumisen tärkeyttä asteikolla 1-5, arvon yksi ollen ei tärkeää ja arvon viisi ollen todella tärkeää. Vastauksien mukaan laskettiin suhteet vanhempien toiveille perheryhmän jatkumiselle, lasten leikkitoiminnan jatkumiselle sekä koko avoimen varhaiskasvatustoiminnan jatkumiselle Limingan kunnassa.

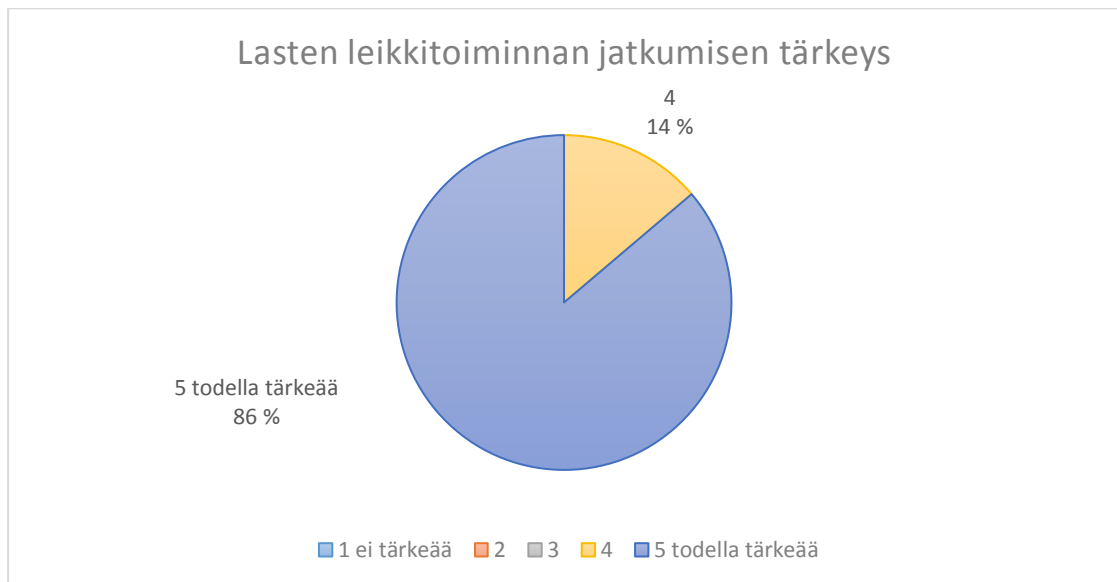
Perheryhmään osallistuneet toivovat selkeästi perheryhmä jatkumista (taulukko 13). 64 % vastanneista valitsi vastaukseksi arvon viisi (5); perheryhmän jatkuminen on todella tärkeää. Jopa 96 % vastanneista valitsi arvoin viisi (5) tai neljä (4), joten voidaan sanoa lähes jokaisen vastanneen toivovat perheryhmätoiminnan jatkumista. Vain muutama vastanneista valitsi arvoin kolme (3) eikä kukaan valinnut arvoja kaksi (2) tai yksi (1). Voidaan siis todeta, ettei kukaan vastanneista toivo perheryhmätoiminnan lakkauttamista.

Taulukko 13 Perheryhmän jatkumisen tärkeys

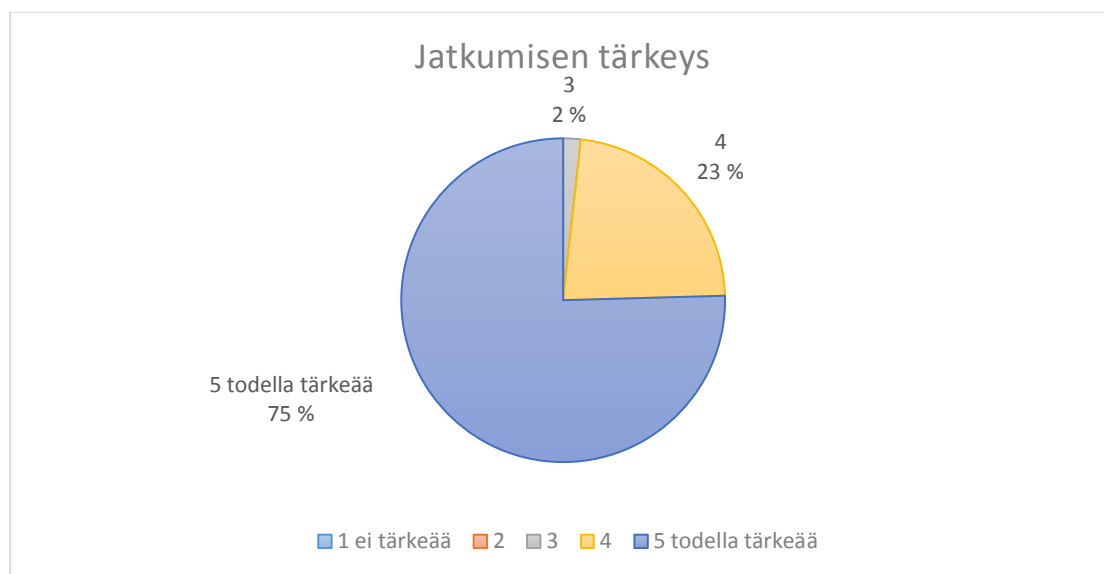
Taulukosta 14 voidaan havaita, kuinka lasten leikkitoimintaan osallistuneiden lasten vanhemmat ovat edellistä selkeämmin sitä mieltä, että leikkitoiminnan ryhmien tulisi jatkua kokeilun päätyttyä. Todella tärkeänä kerhojen jatkumista piti jopa 86 % vastanneista ja kaikki (100 %) vastanneista valitsi joko arvon viisi (5) tai neljä (4).

Taulukko 14 Lasten leikkitoiminnan jatkumisen tärkeys

Kun vastauksia kysymykseen ryhmien jatkumisen tärkeydestä tarkastellaan yhdessä, saadaan tulokseksi, että 75 % vastanneen mielestä on todella tärkeää, että avoin varhaiskasvatustoiminta jatkuu Limingan kunnassa vielä kokeilun päättymisen jälkeen (Taulukko 15). Yhteensä 98 % vastanneista valitsi joko vastausvaihtoehto viiden (5) tai neljän (4), joten vastanneiden mielipide on hyvin selkeästi se, että avoimen varhaiskasvatustoiminnan tulee jatkua. Yksikään vastanneista ei ollut sitä mieltä, että toiminnan jatkuminen ei ole tärkeää.

Taulukko 15 Jatkumisen tärkeys

Myös avointen kysymysten vastausten joukosta löytyi mielipiteitä liittyen avoimen varhaiskasvatustoiminnan jatkumisesta Limingan kunnassa. Vastanneiden mukaan toiminta on tärkeää ja sitä tulisi jatkaa. Osassa vastauksissa toiminnan jatkoa suositeltiin, vaikka samalla kerrottiin, ettei omalla perheellä ollut enää tarvetta palvelulle.

”Ehdottomasti hyvä tarjota perheille, jossa ei tarvetta kokopäiväiselle hoidolle, tällainen kevyt vaihtoehto, jossa saa ikäistensä seuraa lapselle sekä ulkoilua yms. ohjattua toimintaa ja vanhempi voi käydä esim. kaupassa.”
(Äiti, 30-40 v.)

”Lisää ja enemmän!” (Äiti, yli 40v.)

”Vaikka ei itse enään syksyllä jatketa, on tämä kerho silti niille perheille tärkeä, jotka ovat kotona.” (Äiti, 20-30 v.)

”Toiminta on tosi tärkeää ja toivon sen jatkuvan!” (Äiti, 30-40 v.)

6.4.2 Vierailijoita tai tietoisuuksia

Lasten leikkitoiminnan ryhmiin osallistuneiden lasten vanhemmat esittivät vastauksissaan usein toiveen jonkinlaisista kasvatustilaisuuksista. Osa vastaajista toivoi saavansa enemmän tietoa lapsensa toiminnasta ryhmässä, toisilla oli halu saada keskustella lapsensa kehityksestä tarkemmin. Vastausten perusteella osalla vanhemmilla oli selkeä toive läheisemmästä kasvatuskumppanuudesta leikkitoiminnan ryhmän lastentarhanopettajan kanssa.

Tiedotus ryhmien olemassaolosta oli ollut puutteellinen, sillä useat vastanneista kertoivat saaneensa tiedon ryhmistä tuttavaltansa. Kunnan ilmoitukset ryhmistä internetissä ja paikallisessa lehdessä olivat jääneet osin huomiotta.

”Vanhempainvartti tai vastaava olisi kiva ja hyödyllinen.” (Äiti, 30-40 v.)

”Informointi toimivammaksi ja lapsen toiminnasta kerhossa olisi kiva saada joskus palautetta, vaikka kirjallisena kirjeellä.” (Äiti, 30-40 v.)

Limingassa avoimen varhaiskasvatustoiminnan lasten ryhmiä järjestää kunnan lisäksi seurakunta. Aineiston analyysissä kävi ilmi, että useat vastanneet olivat toivoneet lapsille järjestettävän ryhmiä, joihin ei liity uskonnollisuutta. Tähän tarpeeseen Limingan kunnan avoin varhaiskasvatustoiminta vastasi.

”Mielestämme todella tärkeää olla toimintaa myös muun tahon kuin seurakunnan järjestämänä.” (Äiti, 30-40 v.)

”Minusta on kivempi käydä kunnan järjestämässä kerhossa, koska lapset eivät kuulu kirkkoon.” (Äiti, 30-40 v.)

Vastauksissa oli luettavissa myös toiveita, jotka liittyivät toimintaan käytännön tasolla. Vanhemmat toivoivat sekä perheryhmien että lasten leikkitoimintaan erilaisia asioita. Toiveita esitettiin laidasta laitaan: enemmän askartelua, enemmän retkiä, enemmän vierailijoita, enemmän ohjattua toimintaa, enemmän liikuntaa ja niin edelleen. Kokonaisuudessaan vanhemmat ovat kuitenkin olleet erittäin tyytyväisiä toimintaan.

”Joskus ehkä jotain vierailijoita ja ”tietoiskuja” eri aiheista vaikka liittyen lasten kasvatukseen tms.” (Äiti, 30-40 v.)

”Kerhoaika voisi olla pidempikin.” (Äiti, 30-40 v.)

7 Pohdinta

Tässä tutkimuksessa kartoitettiin Limingan avoimien varhaiskasvatuspalveluiden asiakasperheiden kokemuksia palvelusta. Tutkimuksen tavoitteena oli hankkia moni puolinen käsitys näiden palveluiden toteutumisesta Limingassa. Tutkimuslomake jaettiin kaikille palvelun käyttäjille, joten jokaisella asiakkaalla oli mahdollisuus halutessaan osallistua tutkimuksen tekemiseen. Tämän johdosta tutkimuksen tulokset voidaan yleistää koskemaan kaikkia kaudella 2014-2015 asiakkaina olleita perheitä.

Ensimmäinen tutkimuskysymys tutki sitä, kuinka Limingan avoin varhaiskasvatustoiminta on vastannut asiakasperheiden tarpeisiin. Tutkimustulosten perusteella avoin varhaiskasvatustoiminta oli Limingan kunnan asukkaiden mielestä odotettua ja toivottua palvelua. Toimintaan osallistuneet perheet ovat olleet toimintaan hyvin tyytyväisiä. Tämä näkyy paitsi siinä, kuinka säännöllisesti perheet ovat käyneet ryhmissä, myös siinä, kuinka nekin perheet, jotka eivät avointa varhaiskasvatuspalvelua enää jatkossa tarvitse, toivovat vahvasti toiminnan jatkuvan. Koska toimintaan ollaan oltu yleisesti ottaen hyvin tyytyväisiä, voidaan olettaa palvelun vastanneen asiakkaiden tarpeisiin hyvin.

Toisena tutkimuskysymyksenä oli kuinka Limingan avoin varhaiskasvatustoiminta on vastannut sille annettuihin tavoitteisiin. Tarkoituksena oli lisäksi ottaa selville niitä syitä, joiden vuoksi vanhemmat osallistuivat lapsineen avoimeen varhaiskasvatustoimintaan. Avoimien varhaiskasvatusryhmien tavoitteena oli tarjota lapsille toimintaa, joka sisältää oppimista ja leikkiä. Lisäksi avoimen varhaiskasvatustoiminnan oli tarkoitus toimia vertaisryhmänä sekä mahdollistaa kotihoidossa olevien lasten sosiaalisten taitojen ja ryhmätoimintataitojen kehittymisen. Ihmiset pitävät sosiaalisia suhteita onnellisuuden lähteinä. Samalla niiden puute merkitsee hyvinvointivajetta. (Törrönen 2012, 43.) Alilan ja Portellin avointa varhaiskasvatusta koskevan tutkimuksen mukaan

avoimen varhaiskasvatustoiminnan yksi tavoite on tukea vanhemmuutta ja jaksamista. Tämä tapahtuu ammattilaisten antamalla kasvatuksellisella tuella ja vertaisilta saadulla vuorovaikutuksella ja tuella. (Alila ja Portell 2008, 76.) Näihin väittämiin on helppo yhtyä tutkimustuloksia lukiessa. Vanhemmat arvostavat kovasti omia ja lastensa sosiaalisia suhteita, sillä ne ovat suurin yksittäinen syy avoimeen varhaiskasvatustoimintaan osallistumiselle Limingassa. Vanhemmat kokivat saaneensa ennen kaikkea toisilta vanhemmilta tukea vanhemmuuteensa.

Vertaisryhmä koetaan tärkeäksi sekä perheryhmässä että lastenleikkitoiminnan ryhmissä. Vertaisryhmästä lapsi saa myönteisiä kokemuksia, jotka kehittävät hänen sosiaalisia taitoja ja itsetuntoaan. Vertaisryhmässä lapsi kokee hyväksyntää ja ystävyyttä. Lisäksi lapsi oppii arvioimaan oman käytöksensä seurauksia ryhmätilanteissa. (Järvinen, Laine ja Hellman-Suominen 2009, 161.) Tutkimustulosten mukaan juuri nämä taidot, ryhmässä toimimisen taidot ja kaveritaidot, ovat niitä asioita, joiden oppimisen vuoksi myös liminkalaiset vanhemmat haluavat lastensa osallistuvan avoimeen varhaiskasvatustoimintaan ja näihin taitoihin liittyviin toimintoihin oltiin hyvin tyytyväisiä.

Vanhempien kokemukset avoimen varhaiskasvatuksen perheryhmistä ovat samansuuntaisia kuin muiden samankaltaisista tutkimuksista saamat tulokset. Hintsalan pro gradu –tutkimuksen haastateltavien mukaan vertaistuki on elämäntilanteeseen kuuluvaa ja vanhemmuutta vahvistavaa. Samoin, kuin tässä tutkimuksessa, myös Hintsalan tutkimuksessa koettiin, että avoimesta varhaiskasvatustoiminnasta saadaan sosiaalista tukea. Lisäksi sosiaalinen verkosto laajenee. (Hintsala 2008, 52-53.)

Aaltonen ja Kurvinen ovat tutkineet Oulun kaupungin avoimen päiväkodin asiakkaiden kokemuksia vertaistuesta. Heidän tutkimuksensa mukaan vanhemmat kävivät avoimessa päiväkodissa ensisijaisesti lastensa tarpeiden vuoksi, mutta myös omien tarpeidensakin vuoksi. Vanhemmat kaipasivat sosiaalisia verkostoja kodin ulkopuolelta ja keskusteluseuraa samassa elämäntilanteessa olevilta. (Aaltonen ja Kurvinen

2004, 112.) Kurvisen ja Aaltosen tutkimustulokset ovat siis hyvin samansuuntaisia tämän tutkimuksen tulosten kanssa.

Tutkimuksen tavoitteena oli tutkia kuinka kokeilu on vaikuttanut päivähoitopaikkojen saatavuuteen opiskelevien ja työssäkäyvien vanhempien lapsille. Lähes kolmannes (28 %) vastanneista olisi hakenut lapselleen päivähoitopaikkaa ilman avoimen varhaiskasvatustoiminnan lasten leikkitoiminnan ryhmiä. Huhtikuussa 2015 pidetyssä Limingan kunnan sivistyslautakunnan kokouksessa päätettiin avoimen varhaiskasvatustoiminnan jatkumisesta Limingan kunnassa. Päätöksen teon tukena käytettiin tämän tutkimuksen alustavia tuloksia sekä taloudellisia syitä. Taloudellisten näkökulmien mukaan avoin varhaiskasvatustoiminta maksaa kunnalle noin neljäsosan siitä, kuinka paljon maksaisi järjestää kokopäivähoitoa sille määrälle lapsia, jotka tämän tutkimuksen mukaan siirtyisivät päiväkodin asiakkaiksi ilman avointa varhaiskasvatustoimintaa. Sivistyslautakunnan päätöksen mukaisesti avoimesta varhaiskasvatustoiminnasta sekä perheryhmät että lasten leikkitoiminnan ryhmät jatkavat toimintaansa syksystä 2015 eteenpäin entisessä laajuudessaan. (Limingan sivistyslautakunnan pöytäkirja 29.4.2015.)

Tutkimuksen tekemisen tavoitteena oli kehittää omia työtapoja sekä vahvistaa omaa ammattitaitoani avoimia varhaiskasvatusryhmiä ohjaavana lastentarhanopettajana. Tutkimustuloksia tarkasteltaessa kehittyvät paitsi omat myös kollegojen työtavat, sillä tutkimustuloksissa on selkeästi kerrottu, minkälaista toimintaa perheet kaipaavat. Uusien ryhmien alkaessa syksyllä 2015, ohjaajien kannattaa tutustua näihin tuloksiin aloituskyselyjen ohella. Tutkimustulokset kertovat asiakkaiden käytännön toiveista toiminnalle. Hyödyntämällä tutkimustuloksia ohjaajilla on mahdollisuus tuottaa asiakkaille jatkossakin sellaista palvelua, jota asiakkaat odottavat ja toivovat.

Viimeisenä tutkimuskysymyksenä oli miten avointa varhaiskasvatuspalvelua tulisi jatkossa kehittää. Tutkimustulosten mukaan asiakasperheet ovat toimintaan kohtalai-

sen tyytyväisiä tällaisenaan. Ennen kaikkea vanhemmat toivovat kuntaan lisää avoimia varhaiskasvatustalveluja. Palveluihin voitaisiin sisällyttää vanhemmille tarkoitettuja pieniä kasvatustalveisia luentoja. Lasten leikkitoiminnan ryhmiin vanhemmat toivovat kasvatustalveskusteluja lastentarhanopettajan kanssa, jotta he saisivat enemmän tietoa lapsensa kehityksestä ja ryhmässä toimimisesta.

Toimintaa olisi hyvä jatkossa kehittää eteenpäin yhdessä toimintaan osallistuvien perheiden kanssa. Osallisuutta avoimen varhaiskasvatustalvotoiminnan ryhmissä voitaisiin lisätä osallistumisesta vaikuttamiseen ja todelliseen osallisuuteen. Perheiden osallisuuden lisääminen toiminnan suunnittelussa olisi myös kehittämistyön ja jatkotutkimuksen kohteena hyödyllinen.

Avointa varhaiskasvatustalvotoimintaa kehitetään Limingassa myös yhdessä muiden lähiseudun kuntien kanssa. Elokuussa 2015 Limingan, Tyrnävän, Kempeleen ja Muhoksen kuntien avoimen varhaiskasvatustalvotoiminnan työntekijät kokoontuivat ensimmäisen kerran pohtimaan toiminnan järjestämistä ja kehittämistä. Kokoontumisia on tarkoitus järjestää säännöllisesti. Avoimen varhaiskasvatustalvotyöntekijöiden oman työn kehittämisenäkemyksen tutkiminen olisi mielenkiintoinen tutkimuskohde.

Lähteet

Aaltonen, S. & Kurvinen, K. 2004. Oulun keskustan avoimen päiväkodin vanhempien kokemuksia vertaistuesta. Teoksessa A-M. Puroila (toim.) Kehittyvä perhetyö. Oulu: Oulun kaupungin painatuskeskus, 106–118.

Alasuutari, M. 2003. Kuka lasta kasvattaa? Vanhemmuuden ja yhteiskunnallisen kasvatuksen suhde vanhempien puheessa. Väitöskirja. Helsinki: Gaudeamus.

Alijoki, A. ja Pihlaja, P. 2011. Pedagogiset rakenteet ja ratkaisut lasten erityisen tuen tarpeiden näkökulmasta. Teoksessa Varhaiskasvatuksen käsikirja. Toim. E. Hujala ja L. Turja. Jyväskylä: PS Kustannus, 260-273.

Alila, K., Eskelinen, M., Estola, E., Kahiluoto, T., Kinon, J., Pekuri, H., Polvinen, M., Laaksonen, R. ja Lamberg, K. 2014. Varhaiskasvatuksen historia, nykytila ja kehittämisen suuntalinjat. Tausta-aineisto varhaiskasvatusta koskevaa lainsäädäntöä valmistelevalle työryhmän tueksi. Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2014: 12.

Alila, K. ja Portell, T. 2008. Leikkitoiminnasta avoimeen varhaiskasvatukseen. Avointen varhaiskasvatuspalveluiden nykytila ja kehittämistarpeet 2007. Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä 2008:14

Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet. 2014. Opetushallitus. Viitattu 15.3.2015. http://www.oph.fi/saadokset_ja_ohjeet/opetussuunnitelmien_ja_tutkin-tojen_perusteet/esiopetus.

Esiopetuksen toteuttaminen. 2015. Opetushallitus. Viitattu 15.3.2015. http://www.oph.fi/koulutus_ja_tutkinnot/esiopetus/esiopetuksen_toteuttaminen.

Eskola, J. 2007. Laadullisen tutkimuksen juhannustaiat. laadullisen aineiston analyysi vaihe vaihteelta. Teoksessa Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. 2. uud.p. Toim. Aaltola J. ja Valli, R. 2007. Juva: WS Bookwell, 159-183.

Euramaa, K. 2001. Ryhmätoiminta lapsiperhe-projektin perhetyössä. Kokemuksia ja näkemyksiä vertaisryhmistä. Helsinki: Mannerheimin lastensuojeluliitto.

Haapio, S., Koski, K., Koski, P. ja Paavilainen, R. 2009. Perhevalmennus. Helsinki: Edita.

Hintsala, M. 2008. Avoin päiväkotiki vanhemmuuden kontekstina. Pro gradu –tutkimus. Lapin yliopisto.

- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara P. 2007. Tutki ja kirjoita. 13. uud.p. Keuruu: Kirjayhtymä Oy.
- Heisler, M. 2006. Building Peer Support. Programs to manage chronic disease: seven models for success. California Healthcare foundation. Viitattu 11.8.2015.
[Http://www.chcf.org/~media/MEDIA%20LIBRARY%20Files/PDF/B/PDF%20BuildingPeerSupportPrograms.pdf](http://www.chcf.org/~media/MEDIA%20LIBRARY%20Files/PDF/B/PDF%20BuildingPeerSupportPrograms.pdf).
- Hujala, E., Puroila, A., Parrila, S. & Nivala, V. 2007. Päivähoidosta varhaiskasvatukseen. Vantaa: Edufin.
- Järvinen M, Laine A. & Hellman-Suominen K. 2009. Varhaiskasvatusta ammattitaidolla. Helsinki: Kirjapaja
- Järvinen, R., Lankinen, A., Taajamo, T., Veistilä, M. & Virolainen, A. 2012. Perheen parhaaksi. Perhetyön arkea. Helsinki: Edita.
- Kaipio, K. 2000. Päivähoitoyhteisö kasvatusyhteisönä. Teoksessa Yhteisö kasvattaa. Päivähoito oppimis- ja kasvatusyhteisönä. Toim. Haapamäki, J., Kaipio, K., Keskinen, S., Uusitalo, I. ja Kuoksa, M. 2000. Tampere: Tammi, 94-127.
- Kananen, J. 2012. Kehittämistutkimus opinnäytetyönä. Kehittämistutkimuksen kirjoittamisen käytännön opas. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja -sarja
- Kaskela, M. ja Kekkonen, M. 2006. Kasvatuskumppanuus kannattelee lasta – Opas varhaiskasvatuksen kehittämiseen. Vaajakoski: Gummerus.
- Kekkonen, M. 2012. Kasvatuskumppanuus puheena. Varhaiskasvattajat, vanhemmat ja lapset päivähoidon diskursiivisilla näyttämöillä. Väitöskirja. Terveystieteiden tutkimuskeskus: 72:2012.
- [Keltikangas-Järvinen, L. 2012. Pienen lapsen sosiaalisuus. Helsinki: WSOY.](#)
- Kronqvist, E. 2001. ”Ystävykset yhdessä” – Vuorovaikutussuhteet lapsen kehityksessä. Teoksessa Puheenvuoroja lapsista ja varhaiskasvatuksesta. Toim. E. Hujala. Jyväskylä: Gummerus, 59-77.
- Kuula, A. 2006. Tutkimusetiikka. Aineistojen hankinta, käyttö ja säilytys. Jyväskylä: Gummerus.
- Kwon, Y. 2002. Changing Curriculum for Early Childhood Education in England. Early childhood research and practice. Viitattu 1.9.2015.
[Http://www.ecrp.uiuc.edu/v4n2/kwon.html](http://www.ecrp.uiuc.edu/v4n2/kwon.html).

Laaksonen, V. 2014. Lasten vertaissuhdetaidot ja kiusaaminen esikoulun vertaisryhmissä. Väitöskirja. Jyväskylä. Jyväskylä studies in humanities 221.

Laimio, A. ja Karnell, S. 2010. Vertaistoiminta – kokemuksellista vuorovaikutusta. Teoksessa Vertaistoiminta kannattaa. T. Laatikainen (toim.)Helsinki: Asumispalvelusäätiö ASPA.

Lapsen oikeuksien sopimus 60/1991

Lapsi- ja nuorisopoliittinen toimenpideohjelma 2013-2016. 2014. Liminka. Viitattu 3.8.2015. [Http://liminka01.hosting.documenta.fi/kokous/2014309-5-1.PDF](http://liminka01.hosting.documenta.fi/kokous/2014309-5-1.PDF).

Lapsi- ja nuorisopoliittinen toimenpideohjelma 2013-2016. Liite 2. 2014. Liminka. Viitattu 3.8.2015. [Http://liminka01.hosting.documenta.fi/kokous/2014309-5-2.PDF](http://liminka01.hosting.documenta.fi/kokous/2014309-5-2.PDF).

Lastensuojelun käsikirja. 2015. Terveystieteiden tutkimuskeskus. Viitattu 6.9.2015. [Https://www.thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/lasten-osallisuus](https://www.thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/lasten-osallisuus).

Lehtinen, A. 2001. Vertaissuhteiden merkitys lasten elämässä. Teoksessa Puheenvuoroja lapsista ja varhaiskasvatuksesta. Toim. E. Hujala. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino Oy, 79-100.

Limingan sivistyslautakunnan pöytäkirja. 1.4.2014. Limingan kunta. Viitattu 8.1.2015. [Http://liminka01.hosting.documenta.fi/kokous/2014328.HTM](http://liminka01.hosting.documenta.fi/kokous/2014328.HTM).

Limingan sivistyslautakunnan pöytäkirja. 29.4.2015. Limingan kunta. Viitattu 29.7.2015. [Http://liminka01.hosting.documenta.fi/kokous/2015417.HTM](http://liminka01.hosting.documenta.fi/kokous/2015417.HTM).

Lämsä, A. 2013. Mistä kasvatuskumppanuudessa on kyse? Teoksessa Verkosto vahvaksi. Toimiva vuorovaikutus perheiden kanssa. Toim. A. Lämsä. Juva: PS-kustannus, 49-67.

Metsämuuronen, J. 2007. Pienten aineistojen tilastollinen testaaminen. Teoksessa Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. Toim. J. Aaltola ja R. Valli. 2. uud.p. Jyväskylä: PS-kustannus. 213–236.

Mittler, P., Mittler, H. & McConachie, H. 1986. Working together. Guidelines for partnership between professionals and parents of children and young people with disabilities. Unesco.

Monroe, W. 1899. Play interests of children. American physical Educational Review 4. Viitattu 15.8.15.

[Http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/23267224.1899.10649737?journalCode=uzjr20#.Ve2wOvQmkzc](http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/23267224.1899.10649737?journalCode=uzjr20#.Ve2wOvQmkzc).

Neitola, M. 2011. Lapsen sosiaalisen kompetenssin tukeminen – vanhempien epäsuorat ja suorat vaikutustavat. Väitöskirja. Turun yliopiston julkaisuja. Sarja 324.

Perusopetuslaki 21.8.1998/628

Perälä, M., Salonen, A., Halme, N., ja Nykänen S. 2011. Miten lasten ja perheiden palvelut vastaavat tarpeita? Vanhempien näkökulma. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos: Raportti 36/2011. Tampere: Juvenes Print.

Playgroup movement. 2015. Viitattu 1.9.2015. [Http://www.playgroupmovement.org.uk/](http://www.playgroupmovement.org.uk/).

Poikkeus, A. 2008. Lasten toverisuhteet ja sosiaaliset taidot. Teoksessa P. Lyytinen, M. Korkiakangas ja H. Lyytinen (toim.) Näkökulmia kehityspsykologiaan. Kehitys kontekstissaan. Helsinki: WSOY, 122-138.

Päivähoito on osa varhaiskasvatusta 2015. Opetus- ja kulttuuriministeriö. Viitattu 15.3.2015. [Http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/varhaiskasvatus/?lang=fi](http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/varhaiskasvatus/?lang=fi).

Rotkirch, A. ja Saloheimo, A. 2008. Yksin Kotona? Teoksessa K. Janhunen (toim.) ja M. Oulasmaa (toim.) Äidin kielletyt tunteet. Helsinki: Väestöliitto, 72-85.

Sakasti. 2015. Pieni on suurin. Varhaiskasvatusta seurakunnissa 70-vuotta. Viitattu 1.9.2015. [Http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/sp?open&cid=Content28953E](http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/sp?open&cid=Content28953E).

Salmivalli, C. 2005. Kaverien kanssa. Vertaissuhteet ja sosiaalinen kehitys. Jyväskylä: PS-kustannus.

Strand, E., Kuusisalo, L. ja Keränen H. 2009. Joukosta voimaa- käsikirja. Oulu: Mannerheimin lastensuojeluliiton Pohjois-Pohjanmaan piiri.

Teemoittelu. Koppa. Viitattu 1.2.2015. [Https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/aineiston-analyysimenetelmat/teemoittelu](https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/aineiston-analyysimenetelmat/teemoittelu).

Tiilikka, A. 2010. Kasvatuskumppanuus – tulevaisuuden osallisuutta ja yhteisöllisyyttä. Teoksessa Suuntana laadukas varhaiskasvatus. Professori Eeva Hujalan matkassa. Toim. L. Turja ja E. Fonsén. Tampere: Juvenes Print, 66-79.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 11. uud. p. Helsinki: Tammi.

Turja, L. 2010. Lapset osallisina - kohti uutta varhaiskasvatuskulttuuria. Teoksessa Suuntana laadukas varhaiskasvatus. Professori Eeva Hujalan matkassa. Toim. L. Turja ja E. Fonsén. Tampere: Juvenes Print, 30-47.

Turja, L. 2011. Lasten osallisuus varhaiskasvatuksessa. Teoksessa Varhaiskasvatuksen käsikirja. Toim. E. Hujala ja L. Turja. Jyväskylä: PS Kustannus, 41-53.

Törrönen, M. 2012. Onni on joka päivä: lapsiperheen arki ja hyvinvointi. Helsinki: Gaudeamus.

Valtioneuvoston periaatepäätös varhaiskasvatuksen valtakunnallisista linjauksista 2002. Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön julkaisuja 2002:9. Helsinki: Edita Prima.

Varhaiskasvatuksen muutoksissa huomioidaan perheiden tarpeet. 2015. Opetus- ja kulttuuriministeriö. Viitattu 29.8.2015. <http://www.minedu.fi/OPM/Tiedotteet/2015/08/vaka.html?lang=fi>.

Varhaiskasvatus. Viitattu 23.2.2015. <http://www.thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/peruspalvelut/varhaiskasvatuspalvelut>, Lapset, nuoret ja perheet.

Varhaiskasvatuslaki 8.5.2015/580

Varhaiskasvatussuunnitelma. 2013. Liminka. Viitattu 8.7.2015. http://www.liminka.fi/tiedostot/Sivistysosasto/Varhaiskasvatus/Kunnan_varhaiskasvatussuunnitelma_2013.pdf

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. 2005. Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimus- ja kehittämiskeskus. Oppaita 56. Saarijärvi: Gummerus.

Veisson, M., Peterson, T. ja Suur, S. 2010. Working together to support child's development. Teoksessa Suuntana laadukas varhaiskasvatus. Professori Eeva Hujalan matkassa. Toim. L. Turja ja E. Fonsén. Tampere: Juvenes Print, 80-96.

Viljanen, M. ja Helenius, J. 2014. MLL:n perhekahvilakysely 2014. Mannerheimin lastensuojeluliitto. Viitattu 1.9.2015. http://mll-fi-bin.directo.fi/@Bin/2eedd54e435192f15c9b93ee46c54dd0/1441120301/application/pdf/22066235/MLLn%20perhekahvilakyselyn%20raportti%202014_web.pdf.

Öppen förskolans utveckling. En studie av perioden 1980-2005. 2005. Skolverket: Rapport 269.

Liitteet

Liite 1. Saatekirje

Hei.

Suuritan Jyväskylän Ammattikorkeakoulussa ylempää sosiaalialan AMK-tutkintoa (sosiologi ylempi AMK). Teen koulutukseen liittyvän opinnäytetyön aiheesta Perheiden kokemuksia avoimesta varhaiskasvatustoiminnasta Limingan kunnassa. Toimeksiantajanani on Limingan kunta.

Limingan kunnassa päätettiin keväällä 2014 aloittaa avoimen varhaiskasvatustoiminnan kokeilu saman vuoden syksyllä. Elokuussa 2014 aloittivat toimintansa lasten leikkitoiminnan ryhmät sekä perheryhmät Linnukan päiväkodilla ja Vanamon päiväkodilla. Lasten leikkitoiminnan ryhmiä on molemmissa toimipaikoissa kaksi; Naperot 2-3-vuotiaille ja Viikarit 4-5-vuotiaille.

Avoimen varhaiskasvatustoiminnan kokeilu on päättymässä toukokuussa 2015. Kyselyyn vastaamalla teillä on mahdollisuus olla vaikuttamassa kokeilun jatkoon seuraavalla toimintakaudella. Vastaamalla voitte lisäksi vaikuttaa myös toiminnan sisältöön.

Kyselyyn vastaaminen on vapaaehtoista. Vastaaminen tapahtuu anonymisti ja vastaukset käsitellään luottamuksellisesti.

Kiitos mielenkiinnosta.

Limingassa 2.3.2015

Outi Leinonen

vastaava lastentarhanopettaja

Vanamon päiväkot

Liminka

Liite 2. Kysely perheryhmään osallistuneille

TAUSTATIEDOT

vastaaja äiti isä isovanhempi muu, mikä? _____
ikä <20 20-30 30-40 >40

Mitä Limingan kunnan avoimia varhaiskasvatuspalveluita perheesi käyttää?

Perheryhmä Naperot Viikarit

Mitä kautta kuulitte Limingan kunnan avoimista varhaiskasvatuspalveluista?

internet päiväkotit neuvola kuntatiedote Rantalakeus-lehdessä
 tuttava muu, mikä? _____

Mitä muita palveluita käytätte?

Srk:n perhekerho Srk:n lastenkerho
 MLL:n perhekerho muu, mikä? _____

Miksi hakeuduitte perheryhmään?

KASVATUKUMPPANUUS JA VERTAISRYHMÄ

Varhaiskasvatuksessa kasvatuskumppanuudella tarkoitetaan sitä, että vanhemmat ja kasvattaja sitoutuvat toimimaan yhdessä ja tukemaan lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista. Vanhempien ja varhaiskasvattajien tiedot ja kokemukset yhdessä saavat aikaan parhaat edellytykset lapsen hyvinvoinnin turvaamiselle. Vanhemmilla on lapsensa ensisijainen kasvatusoikeus ja -vastuu sekä paras tuntemus lapsestaan. Kasvattajalla on koulutuksen tuoma ammatillinen tieto ja taito.

Valitkaa seuraavista väittämistä itsellenne sopivin vaihtoehto.

	täysin samaa mieltä			täysin eri mieltä	
	1	2	3	4	5
Kasvatuskumppanuus on tärkeää	1	2	3	4	5
Sain tukea vanhemmuuteeni perheryhmän ohjaajalta	1	2	3	4	5
Sain tukea vanhemmuuteeni muita vanhemmilta	1	2	3	4	5
Kokemusten jakaminen on syy käydä perheryhmässä	1	2	3	4	5
Aikuiskontaktit ovat syy käydä perheryhmässä	1	2	3	4	5
Lapsen kaverisuhteet ovat syy käydä perheryhmässä	1	2	3	4	5

TOIMINTA

Perheryhmässä on järjestetty eri aihealueisiin liittyvää toimintaa. Ympäröikää se luku, joka parhaiten kuvaa, siitä kuinka mieluista toiminta on mielestänne ollut.

	ei lainkaan mieluista				hyvin mieluista
	1	2	3	4	5
kädentyöt	1	2	3	4	5
kirjallisuus	1	2	3	4	5
liikunta	1	2	3	4	5
leikki	1	2	3	4	5
musiikki	1	2	3	4	5
asiantuntijavierailijat	1	2	3	4	5
myyntitapahtumat	1	2	3	4	5

Laittakaa seuraavat perheryhmätoiminnan tavoitteet tärkeysjärjestykseen 1-7 sen mukaan, mitä pidätte toiminnassa tärkeimpänä (1 tärkein – 7 ei lainkaan tärkeä)

- lapsen kaverisuhteet
- eri toiminnot perheryhmässä
- vanhemman kaverisuhteet
- kasvatuskumppanuus perheryhmän ohjaajan kanssa
- vanhemman jaksamisen tukeminen
- vertaisryhmä
- jokin muu, mikä? _____

Kuinka tärkeäksi koet perheryhmän jatkumisen lukuvuonna 2015-2016?

ei tärkeää				todella tärkeää	
1	2	3	4	5	

Miten toivoisitte perheryhmätoimintaa kehitettävän jatkossa?

Mitä muuta haluaisitte kertoa?

Kiitos vastauksistanne!

Liite 3. Kysely leikkitoimintaan osallistuneiden vanhemmille

TAUSTATIEDOT

vastaaja äiti isä isovanhempi muu, mikä? _____
ikä <20 20-30 30-40 >40

Mitä Limingan kunnan avoimia varhaiskasvatuspalveluita perheessäsi käytetään?

Perheryhmä Naperot Viikarit

Mitä kautta kuulitte Limingan kunnan avoimista varhaiskasvatuspalveluista?

internet päiväkotia neuvola kuntatiedote Rantalakeus-lehdessä
 tuttava muu, mikä? _____

Mitä muita palveluita käytätte?

Srk:n perhekerho Srk:n lastenkerho
 MLL:n perhekerho muu, mikä? _____

Miksi haitte lapsellenne paikkaa Naperoihin/Viikareihin?

Olisitteko hakeneet lapsellesi hoitopaikkaa päiväkodista tai perhepäivähoitajalta, jos avoimen varhaiskasvatuksen toimintaa ei olisi ollut Limingassa?

kyllä en

KASVATUKUMPPANUUS JA VERTAISRYHMÄ

Varhaiskasvatuksessa kasvatuskumppanuudella tarkoitetaan sitä, että vanhemmat ja kasvattaja sitoutuvat toimimaan yhdessä ja tukemaan lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista. Vanhempien ja varhaiskasvattajien tiedot ja kokemukset yhdessä saavat aikaan parhaat edellytykset lapsen hyvinvoinnin turvaamiselle. Vanhemmilla on lapsensa ensisijainen kasvatusoikeus ja -vastuu sekä paras tuntemus lapsestaan. Kasvattajalla on koulutuksen tuoma ammatillinen tieto ja taito.

Valitkaa seuraavista väittämistä perheellenne sopivin vaihtoehto.

	täysin samaa mieltä			täysin eri mieltä	
	1	2	3	4	5
Kasvatuskumppanuus on tärkeää					
Sain tukea vanhemmuuteeni lastentarhanopettajalta	1	2	3	4	5
Sain tietoa lapsen kehitykseen liittyvistä asioista lastentarhanopettajalta	1	2	3	4	5
Koin tullessi kuulluksi lapseen liittyvissä asioissa	1	2	3	4	5

Lapsen kaverisuhteet ovat syy käydä ryhmässä 1 2 3 4 5

Lapsen sosiaalisten taitojen kehittyminen on syy käydä ryhmässä 1 2 3 4 5

TOIMINTA

Ryhmissä järjestettiin eri aihealueisiin liittyvää toimintaa. Ympäröikää se luku, joka parhaiten kuvaa mielipidettänne siitä, kuinka monipuolisesti oli järjestetty.

	ei lainkaan monipuolisesti				hyvin monipuolisesti
kädentyöt	1	2	3	4	5
kirjallisuus	1	2	3	4	5
liikunta	1	2	3	4	5
leikki	1	2	3	4	5
musiikki	1	2	3	4	5
ympäristö ja luonto	1	2	3	4	5

Laittakaa seuraavat toiminnan osa-alueet tärkeysjärjestykseen 1-7 sen mukaan, mitä pidätte toiminnassa tärkeimpänä (1 tärkein – 7 ei lainkaan tärkeä)

- lapsen kaverisuhteet
- eri toiminnat ryhmässä
- vanhemman vapaa-ajan mahdollistaminen
- kasvatuskumppanuus ryhmän lastentarhanopettajan kanssa
- vanhemman jaksamisen tukeminen
- lapsen vertaisryhmä
- jokin muu, mikä? _____

Kuinka tärkeäksi koet lasten leikkitoiminnan jatkumisen lukuvuonna 2015-2016?

ei tärkeää 1 2 3 4 5 todella tärkeää

Miten toivoisitte toimintaa kehitettävän jatkossa?

Mitä muuta haluaisitte kertoa?

Kiitos vastauksistanne!